Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria L

2026/537

11.3.2026

ODPORÚČANIE KOMISIE (EÚ) 2026/537

z 10. marca 2026

týkajúce sa uvoľnenia súkromných investícií do energetickej efektívnosti

EURÓPSKA KOMISIA,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 292,

keďže:

(1) Komisia vo svojom oznámení zo 17. septembra 2020 s názvom „Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030, Investícia do klimaticky neutrálnej budúcnosti v prospech našich občanov“ (ďalej len „plán cieľov v oblasti klímy“) ([1]) navrhla zvýšiť mieru ambície Únie v oblasti klímy a stanoviť cieľ zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2030 na úroveň, ktorá bude v porovnaní s rokom 1990 minimálne o 55 % nižšia. Návrh predstavuje naplnenie záväzku formulovaného v oznámení Komisie z 11. decembra 2019 o Európskej zelenej dohode ([2]) predložiť komplexný plán zvýšenia cieľovej hodnoty Únie do roku 2030 na 55 % zodpovedným spôsobom. Posúdenie vplyvu, ktoré tvorilo sprievodný dokument k plánu cieľov v oblasti klímy, preukázalo, že v snahe naplniť vyššiu mieru ambícií v oblasti klímy je potrebné výrazne zintenzívniť zlepšenie energetickej efektívnosti oproti úrovni 32,5 %.

(2) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 ([3]) o energetickej efektívnosti (ďalej len „prepracované znenie smernice o energetickej efektívnosti“) nadobudla účinnosť 10. októbra 2023 a zaviedol sa ňou záväzný cieľ EÚ znížiť do roku 2030 primárnu a konečnú energetickú spotrebu o 11,7 %, čím sa výrazne zvýšila úroveň ambícií na rok 2030, a to aj vo vzťahu k financovaniu energetickej efektívnosti, a zintenzívnilo uplatňovanie prvoradosti energetickej efektívnosti v politických, plánovacích a investičných rozhodnutiach v súlade s právnymi ustanoveniami smernice.

(3) Súčasťou akčného plánu pre cenovo dostupnú energiu ([4]) prijatého 26. februára 2025 ako súčasť Dohody o čistom priemysle ([5]) sú kľúčové opatrenia na zníženie nákladov na energiu pre domácnosti a podniky a na vytvorenie skutočnej energetickej únie prinášajúcej výsledky v oblasti konkurencieschopnosti, bezpečnosti, dekarbonizácie a spravodlivej transformácie. Akčný plán je založený na štyroch pilieroch a ôsmich kľúčových opatreniach vrátane osobitného opatrenia na zvýšenie energetickej efektívnosti a dosiahnutie úspor energie, pričom sa zdôrazňuje úloha energetickej efektívnosti ako kľúčového faktora, ktorý prispieva k cenovo dostupnej energii, dekarbonizácii a konkurencieschopnosti priemyslu. Na dosiahnutie pokroku v oblasti energetickej efektívnosti bude Európska komisia podporovať účastníkov trhu a finančné inštitúcie pri posilňovaní jednotného trhu v záujme energetickej efektívnosti.

([1]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Ambicióznejšie klimatické ciele pre Európu na rok 2030 Investícia do klimaticky neutrálnej budúcnosti v prospech našich občanov, COM(2020) 562 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A52020DC0562.

([2]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Európsky ekologický dohovor, COM(2019) 640 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A52019DC0640.

([3]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/1791 z 13. septembra 2023 o energetickej efektívnosti a o zmene nariadenia (EÚ) 2023/955 (Ú. v. EÚ L 231, 20.9.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

([4]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Akčný plán pre cenovo dostupnú energiu. Využitie skutočnej hodnoty našej energetickej únie na zabezpečenie cenovo dostupnej, efektívnej a čistej energie pre všetkých európskych občanov, COM(2025) 79 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A52025DC0079.

([5]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, Dohoda o čistom priemysle: spoločný plán konkurencieschopnosti a dekarbonizácie, COM(2025) 85 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A52025DC0085.

(4) V oznámení Komisie zo 14. októbra 2020 s názvom Vlna obnovy pre Európu ([6]) sa sektor stavebníctva označuje za kľúčový na splnenie cieľov energetickej efektívnosti do roku 2030 a na dosiahnutie klimatickej neutrality do roku 2050. Dôvodom je význam budov, na ktoré pripadá približne 40 % celkovej spotreby energie v Únii a 36 % jej emisií skleníkových plynov.

(5) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1275 ([7]) o energetickej hospodárnosti budov (ďalej len „prepracované znenie smernice o energetickej hospodárnosti budov“) nadobudla účinnosť 28. mája 2024 a jej účelom je štrukturálne zvýšiť energetickú hospodárnosť budov, pričom je zameraná na podporu obnovy budov s najhoršou energetickou hospodárnosťou, na riešenie energetickej chudoby uprednostňovaním zraniteľných domácností a na dosiahnutie plne dekarbonizovaného fondu budov do roku 2050.

(6) V oznámení o pláne REPowerEU z mája 2022 ([8]), po ktorom nasledoval Plán na ukončenie dovozu energie z Ruska ([9]) a návrh nariadenia o postupnom ukončení dovozu zemného plynu z Ruska a zlepšení monitorovania možných energetických závislostí ([10]), sa energetická efektívnosť a úsilie o úspory energie určujú ako kľúčové piliere cieľov EÚ v oblasti energetickej bezpečnosti pri snahe výrazne znížiť závislosť od ruských fosílnych palív a urýchliť energetickú transformáciu.

(7) Medzinárodná agentúra pre energiu (IEA) vo svojej správe World Energy Investment 2025 (Svetové investície do energetiky) ([11]) zdôraznila, že cieľ zdvojnásobiť tempo zlepšovania energetickej efektívnosti si vyžaduje väčšie dodatočné investície. Hoci sa investície do energetickej efektívnosti v rokoch 2015 až 2022 neustále zvyšovali, IEA zistila, že od roku 2023 politická a finančná podpora klesli a tento trend sa potvrdil aj v roku 2024. Konkrétne v Európskej únii investície do energetickej efektívnosti a elektrifikácie klesli o 2 %, predovšetkým z dôvodu zníženej politickej podpory na určitých trhoch a spomalenia predaja tepelných čerpadiel. Celkovo IEA uviedla, že súčasná ročná miera investícií do energetickej efektívnosti a elektrifikácie sa musí strojnásobiť, aby sa zdvojnásobila miera zlepšovania energetickej efektívnosti.

(8) V správe Maria Draghiho s názvom *A Competitiveness Strategy for Europe* (Stratégia konkurencieschopnosti pre Európu) sa pripomenuli obrovské potreby Únie z hľadiska financovania na splnenie jej politických cieľov, ktoré dosahujú minimálne ročné dodatočné investície vo výške 750 až 800 miliárd EUR, a potreba účinného využívania verejných financií EÚ na stimulovanie súkromných investícií. Na podporu mobilizácie súkromných investícií sa v Draghiho správe identifikovala potreba dobudovať úniu kapitálových trhov, zvýšiť kapacitu bankového sektora poskytovať financie, čo by zahŕňalo oživenie sekuritizácie a posúdenie súčasnej prudenciálnej regulácie, a zreformovať rozpočet EÚ s cieľom presnejšie ho nastaviť a zvýšiť a efektívnosť, ako aj zlepšiť pákový efekt súkromných investícií.

(9) Mobilizácia investícií do energetickej efektívnosti a využívanie dodatočného súkromného financovania pomocou osobitných politických a finančných opatrení sú skutočne kľúčom, ako pomôcť členským štátom splniť ciele energetickej efektívnosti do roku 2030, dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050 nákladovo efektívnym spôsobom, uľahčiť prechod na integrovaný energetický systém poskytujúci cenovo dostupnú a čistú energiu pre všetkých a znížiť tlak na dopyt po energii, a tým aj na ceny energie, a zároveň zvýšiť konkurencieschopnosť a udržateľnosť hospodárstva EÚ a prispieť k zníženiu závislosti EÚ od dovozu energie.

([6]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Vlna obnovy pre Európu – ekologizácia našich budov, tvorba pracovných miest, zlepšovanie životných podmienok, COM(2020) 662 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A52020DC0662.

([7]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1275 z 24. apríla 2024 o energetickej hospodárnosti budov (Ú. v. EÚ L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj).

([8]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Plán REPowerEU, COM(2022) 230 final, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1653033742483&uri=COM%3A2022%3A230%3AFIN.

([9]) Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov Plán na ukončenie dovozu energie z Ruska, COM(2025) 440 final/2, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1747125158211&uri=CELEX%3A52025DC0440R%2801%29.

([10]) Návrh NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o postupnom ukončení dovozu zemného plynu z Ruska, zlepšení monitorovania možných energetických závislostí a o zmene nariadenia (EÚ) 2017/1938, COM(2025) 828 final, 2025/0180(COD), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1750669110360&uri=CELEX%3A52025PC0828.

([11]) Správa IEA, World Energy Investment 2025 (Svetové investície do energetiky v roku 2025), https://iea.blob.core.windows.net/assets/1c136349-1c31-4201-9ed7-1a7d532e4306/WorldEnergyInvestment2025.pdf.

(10) V článku 30 prepracovaného znenia smernice o energetickej efektívnosti [(EÚ) 2023/1791] sa uznáva potreba poskytnúť primeranú finančnú a technickú podporu na opatrenia energetickej efektívnosti a vypracovať adresné politické opatrenia, ktoré umožnia mobilizáciu súkromných investícií do energetickej efektívnosti.

(11) Finančné inštitúcie a účastníci trhu pôsobiaci v oblasti energetickej efektívnosti, ako sú spoločnosti poskytujúce energetické služby, energetické spoločenstvá, energetické podniky a prevádzkovatelia distribučných sietí a sústav, siete diaľkového vykurovania a chladenia, realitné spoločnosti, poskytovatelia energeticky účinných a emisne neutrálnych technológií, by mali zohrávať kľúčovú úlohu pri mobilizácii súkromných investícií do energetickej efektívnosti prostredníctvom využívania hospodárskych prínosov zlepšenia energetickej efektívnosti z hľadiska úspor nákladov na energiu, a tak zlepšiť zdôvodnenie projektu energetickej efektívnosti.

(12) V snahe využiť účasť finančných inštitúcií a viac mobilizovať súkromné investície do energetickej efektívnosti Komisia v roku 2024 vytvorila európsku koalíciu na financovanie energetickej efektívnosti (ďalej len „koalícia“), ktorá združila členské štáty EÚ, finančné inštitúcie a relevantné zainteresované strany ako zakladajúcich členov na určenie konkrétnych opatrení na zlepšenie súkromného financovania energetickej efektívnosti. Cieľom koalície je vytvoriť priaznivé trhové prostredie pre investície do energetickej efektívnosti a rozšíriť súkromné financovanie potrebné na podporu dosiahnutia cieľov EÚ v oblasti energetiky a klímy na roky 2030 a 2050.

(13) V spoločnej správe s názvom *Energy Efficiency Financing in Europe – An assessment of public spending for energy efficiency and the energy performance of buildings* (Financovanie energetickej efektívnosti v Európe – posúdenie verejných výdavkov na energetickú efektívnosť a energetickú hospodárnosť budov) ([12]) sa v súlade s ustanoveniami článku 30 ods. 17 prepracovaného znenia smernice o energetickej efektívnosti [(EÚ) 2023/1791] a článku 9 ods. 8 prepracovaného znenia smernice o energetickej hospodárnosti budov [(EÚ) 2024/1275] posudzuje súčasný stav a účinnosť podpory verejného financovania v Európe na mobilizáciu dodatočných súkromných investícií. V spoločnej správe sa poznamenáva, že investície potrebné na dosiahnutie cieľov energetickej efektívnosti do roku 2030 predstavujú 370 miliárd EUR ročne za obdobie 2021 – 2030 a že predpokladaný nedostatok investícií na dosiahnutie cieľov energetickej efektívnosti predstavuje približne 170 miliárd EUR ročne ([13]). Rozpočtové zdroje EÚ na energetickú efektívnosť sa vo viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027 zvýšili o 62 % v porovnaní s obdobím 2014 – 2020 a o 491 % pri zarátaní príspevku z nástroja NextGenerationEU, a to z 26,5 na 156,6 miliardy EUR. Veľká väčšina tohto zvýšenia pochádza z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. V spoločnej správe sa dospelo k záveru, že zdroje z verejných rozpočtov EÚ a členských štátov na energetickú efektívnosť majú zásadný význam, hoci ich podiel je len obmedzený a predstavuje približne 14,4 % investičných potrieb. V správe sa takisto konštatuje, že katalytický účinok verejného financovania by sa mal naplno a naďalej využívať zvýšením účinnosti a efektívnosti podpory z verejných rozpočtov pri dosahovaní väčších úspor energie a prilákaní ďalšieho súkromného kapitálu.

(14) Vzhľadom na obmedzenú dostupnosť verejných zdrojov by sa ich využívanie malo zamerať na zlepšenie zdôvodnenia projektu energetickej efektívnosti, a tým riešiť zlyhania trhu, ktoré bránia mobilizácii súkromných investícií do energetickej efektívnosti, a zároveň by sa malo sústreďovať na poskytovanie podpory zraniteľným skupinám v snahe riešiť vysoké počiatočné náklady. Okrem toho obmedzená štandardizácia investícií do energetickej efektívnosti predstavuje kritickú prekážku vypracovania finančných ponúk a finančných nástrojov osobitne zameraných na energetickú efektívnosť vo veľkom rozsahu, a preto nie je možné prilákať investorov a organizátorov trhu so súkromným kapitálom. Preto je naďalej kľúčové podporovať zoskupovanie, pomoc pri vypracúvaní projektov a spoločné metodiky na rozvoj, zoskupenie a ocenenie investícií do energetickej efektívnosti s cieľom prilákať viac súkromného kapitálu.

(15) Vzhľadom na to, že domácnostiam postihnutým energetickou chudobou chýbajú vlastné zdroje a že majú obmedzený prístup ku komerčným úverom, čelia prekážkam v prístupe k finančným prostriedkom na investovanie. Takéto domácnosti preto potrebujú inovatívne verejné finančné nástroje kombinujúce rôzne formy financovania, ktoré môžu umožniť prístup k financovaniu v podobe úverov s nulovým až nízkym úrokom či bezplatného financovania na základe výkonnosti (ako sú zmluvy o energetickej efektívnosti a financovanie cez faktúry za energie), ktoré domácnostiam umožnia prístup k počiatočnej finančnej podpore a splateniu investícií popri tom, ako ušetria na svojich účtoch za energie, spolu s inými inovatívnymi formami financovania. Energetické spoločenstvá môžu takisto zohrať úlohu pri združovaní súkromných investícií do riešení energetickej efektívnosti spôsobom, ktorý je prístupnejší a cenovo dostupnejší pre občanov, miestne orgány, MSP a zraniteľné domácnosti.

(16) Očakáva sa, že opatrenia na zníženie účtov za energie a energetickej chudoby, ako aj opatrenia na podporu obnovy budov s najhoršou energetickou hospodárnosťou a na riešenie potrieb zraniteľných spotrebiteľov pozitívne prispejú k cieľu Komisie zvýšiť ponuku cenovo dostupného bývania a prístup k nemu.

([12]) *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Energy Efficiency financing in Europe: An assessment of public spending for energy efficiency and the energy performance of building* (Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o financovaní energetickej efektívnosti v Európe: Posúdenie verejných výdavkov na energetickú efektívnosť a energetickú hospodárnosť budov), COM(2026) 118.

([13]) Správa IEA o energetickej efektívnosti za rok 2024, https://iea.blob.core.windows.net/assets/f304f2ba-e9a2-4e6d-b529-fb67cd13f646/EnergyEfficiency2024.pdf; a Bruegel, *How to finance the European Union's building decarbonisation plan* (Ako financovať plán Európskej únie pre dekarbonizáciu budov), zdroj: PB 12 2024.pdf.

(17) Konkrétne pokiaľ ide o sektor stavebníctva, pozorovaná priemerná miera obnovy v jednotlivých členských štátoch EÚ je aktuálne príliš nízka (t. j. pod 1 %) na zabezpečenie včasnej dekarbonizácie fondu budov. Podpora vyššej miery obnovy a zavádzania opatrení v oblasti energetickej efektívnosti v podnikoch, a to aj prostredníctvom regulačných opatrení, bude podnecovať účasť súkromných investorov a organizátorov trhu na rozvoji prosperujúceho trhu s investíciami do energetickej efektívnosti.

(18) V záujme rozšírenia súkromných investícií do energetickej efektívnosti treba brať do úvahy existujúce rozdiely medzi trhmi energetickej efektívnosti v jednotlivých členských štátoch, ich postupmi financovania, ako aj regulačnými a podpornými rámcami. Po zistení, že rôzne výzvy na celoštátnej a regionálnej úrovni si vyžadujú rôzne politické prístupy, koalíciu zriadenú na úrovni Únie dopĺňajú špecializované národné centrá nachádzajúce sa v členských štátoch. Cieľom je, aby sa každé centrum zameralo na konkrétny trhovo orientovaný prístup k dosahovaniu energetickej efektívnosti. Národné centrá koalície by mali stimulovať využívanie riešení financovania na vnútroštátnej úrovni združením tých správnych zainteresovaných strán vrátane verejných orgánov a finančných inštitúcií a poskytovaním nepretržitej technickej podpory orgánom členských štátov pri vytváraní riešení financovania energetickej efektívnosti v súlade s ich politickými cieľmi a ambíciami. Podobne by sa toto odporúčanie na uvoľnenie súkromných investícií do energetickej efektívnosti malo prispôsobiť špecifickým vnútroštátnym trhom a postupom financovania.

(19) Na jar 2024 Komisia usporiadala európsku panelovú diskusiu občanov na tému energetickej efektívnosti, na ktorej sa zišlo 150 občanov EÚ, aby diskutovali o výzvach a prínosoch energetickej efektívnosti, ktoré sú pre nich najrelevantnejšie. Na základe svojich rozpráv občania predložili zoznam konkrétnych odporúčaní, ktoré majú byť podkladom pripravovanej iniciatívy Komisie, pričom vo svojich odporúčaniach zdôraznili kľúčovú úlohu podpory financovania energetickej efektívnosti ([14]).

(20) Podľa článku 30 ods. 10 prepracovaného znenia smernice o energetickej efektívnosti [(EÚ) 2023/1791] je Komisia povinná poskytnúť členským štátom a účastníkom trhu usmernenie, ako uvoľniť súkromné investície do energetickej efektívnosti. Usmernenie by malo pomôcť členským štátom a účastníkom trhu pri príprave a realizácii investícií do energetickej efektívnosti, a to v rámci rôznych programov Únie aj mimo nich, a malo by zahŕňať návrhy primeraných finančných mechanizmov a inovatívnych riešení financovania s kombináciami grantov, finančných nástrojov a pomoci pri vypracúvaní projektov so zámerom rozšíriť existujúce iniciatívy a využiť programy Únie ako katalyzátor na mobilizáciu a aktiváciu financovania zo súkromných zdrojov.

(21) Sprievodný dokumentu k tomuto odporúčaniu tvorí podrobná príloha s príkladmi konkrétnych krokov, opatrení a usmernení v záujme realizácie zriadením schém financovania, ktoré dokážu uvoľniť súkromné investície do energetickej efektívnosti,

PRIJALA TOTO ODPORÚČANIE:

Členské štáty a účastníci trhu by mali:

1. **Vytvoriť podporný rámec pre dlhodobé verejné financovanie energetickej efektívnosti**, pričom využijú najmä úlohu špecializovaných nástrojov financovania revolvingovej povahy a verejných záruk na zlepšenie prístupu k financovaniu a zníženie rizika investícií. Tento podporný rámec by mal byť základom na vytvorenie úverových produktov a schém súkromného financovania v záujme energetickej efektívnosti a mal by vychádzať z predvídateľného regulačného rámca v oblasti energetickej efektívnosti, ktorým sa zaistí dlhodobá viditeľnosť danej politiky a posilní dôvera investorov. Rámec by mal zároveň využiť regulačné a fiškálne stimuly na podnecovanie zlepšovania energetickej efektívnosti a investícií do nej.

2. **Zriaďte alebo posilnite Národný fond energetickej efektívnosti alebo rovnocenné nástroje** na celoštátnej alebo regionálnej úrovni ako špecializovaný nástroj na uľahčenie prístupu k podporným schémam verejného financovania energetickej efektívnosti tak, aby sa rôzne toky a nástroje financovania začlenili do jedinej organizačnej štruktúry. Takýto nástroj by mal zefektívniť prístup k financovaniu, zoskupiť robustné plány investícií do energetickej efektívnosti a umožniť kombináciu viacerých tokov verejného a súkromného financovania v rámci jednej operácie. Takýmto nástrojom by sa mohli okrem iného zaviesť adresné programy financovania, verejné záruky, finančné nástroje, podpora v podobe technickej pomoci, zoskupovanie úverov na účely sekuritizácie a schémy forfaitingu a faktoringu a prispieť k zjednodušeniu procesov, pravidiel a metodík súvisiacich s energetickou efektívnosťou, ako aj k zlepšeniu viditeľnosti a povedomia, pokiaľ ide o schémy finančnej podpory, ako aj finančné stimuly pre energetickú efektívnosť. Navyše by členské štáty mali:

   — posúdiť stav schém financovania energetickej efektívnosti vo svojej krajine a

   — určiť kapitalizáciu Národného fondu energetickej efektívnosti, ktorý sa vytvára alebo posilňuje.

([14]) Konečné odporúčania, európska panelová diskusia občanov na tému energetickej efektívnosti, https://citizens.ec.europa.eu/document/download/52a3608d-662c-4b0e-b463-684a9dbef302_en?filename=Final%20recommendations%20European%20Citizens%60%20Panel%20on%20Energy%20Efficiency.pdf.

3. **Rozšírte dlhodobé finančné nástroje a riešenia kombinovaného financovania.** Členské štáty by mali preskúmať existujúci vnútroštátny rámec financovania v snahe vytvoriť a využívať riešenia kombinovaného financovania spájajúce úvery s nízkymi až nulovými úrokmi a verejné záruky do jednej operácie s rôznymi typmi grantov: bonifikácia úrokovej sadzby a subvencia na poplatok za záruku, kapitálové úľavy, granty na technickú pomoc, ktoré môžu spolu podporiť vytváranie ponúk súkromného financovania, finančných produktov a inovačných nástrojov financovania. Navyše by členské štáty mali:

   — prispôsobiť kombinovanú grantovú podporu s cieľom znížiť riziko a prekážky pri prístupe k financovaniu,

   — využiť revolvingovú povahu finančných nástrojov energetickej efektívnosti s kombinovanou grantovou zložkou,

   — podporiť vytváranie osobitných finančných subjektov pre energetickú efektívnosť a

   — maximalizovať využívanie rozpočtových prostriedkov a programov EÚ na zavádzanie finančných nástrojov vo väčšom rozsahu.

4. **Zaveďte nástroje na pomoc pri vypracúvaní projektov a podporte vytváranie „agregátorov" projektov energetickej efektívnosti**. Zahŕňa to jednotné kontaktné miesta na pomoc občanom a podnikom pri vypracúvaní a zoskupovaní investičných projektov v oblasti energetickej efektívnosti, super-ESCO (energy service companies, spoločností poskytujúcich energetické služby), energetické spoločenstvá, nástroje na pomoc pri vypracúvaní projektov a iných realizátorov projektov. Agregátory by sa mali podporovať, aby dosiahli kritickú veľkosť, s cieľom vytvoriť robustný plán financovateľných investícií. Členské štáty sa podnecujú, aby využívali podporu EÚ, napríklad prostredníctvom Európskeho nástroja miestnej pomoci v oblasti energie (ELENA) na vytvorenie celoštátnych a regionálnych nástrojov technickej pomoci a podpory pri vývoji projektov.

5. **Iniciatívne sa zúčastňujte na činnostiach európskej koalície na financovanie energetickej efektívnosti s cieľom podporiť užšiu a účinnú spoluprácu s finančnými inštitúciami**. Zahŕňa to vytváranie národných centier, stanovenie ich mandátov a pracovných programov. Navyše by členské štáty mali:

   — nadviazať partnerstvá s cieľom pomôcť komerčným bankám lepšie využívať finančné súvisiace prínosy investícií do energetickej efektívnosti a

   — podporovať finančné inštitúcie a žiadať od nich, aby ponúkali možnosti financovania energetickej efektívnosti ústretové voči zákazníkom.

6. **Čo najlepšie využívajte fiškálne stimuly na mobilizáciu súkromných investícií do energetickej efektívnosti**. Kľúčovou prioritou by malo byť odstránenie fiškálnych opatrení a subvencií, ktoré odrádzajú od investícií do zlepšovania energetickej efektívnosti, napr. opatrení vedúcich k odkázanosti na technológie založené na fosílnych palivách a energeticky neefektívne technológie, ako aj vyhýbanie sa fiškálnym opatreniam zameraným na hospodárske súvisiace prínosy zlepšovania energetickej efektívnosti prostredníctvom vyšších fiškálnych poplatkov. Navyše by členské štáty mali zaviesť pozitívne fiškálne stimuly a daňové opatrenia na mobilizáciu investícií do energetickej efektívnosti.

7. **Propagujte vytváranie a využívanie úverových produktov a súkromného financovania v záujme energetickej efektívnosti prostredníctvom zmlúv o úvere**. Medzi ne patria hypotéky a úvery na obnovu v záujme energetickej efektívnosti vrátane využívania verejných záruk, iných opatrení na znižovanie rizík, daňových stimulov, posilnenia úlohy sektora retailového bankovníctva a hodnotenia úspor energie pri posudzovaní úverovej bonity. V súlade s prepracovaným znením smernice o energetickej efektívnosti [(EÚ) 2023/1791] zabezpečte, aby finančné inštitúcie ponúkali úverové produkty v záujme energetickej efektívnosti široko a nediskriminačne – t. j. aby sa propagovali namiesto tradičných finančných produktov, ak je to v najlepšom záujme potenciálnych zákazníkov – a aby tieto úverové produkty boli viditeľné a dostupné pre spotrebiteľov, a to aj s podporou od tretích strán a verejných orgánov. Navyše by členské štáty mali:

   — umožniť spoluvlastníckym združeniam, aby úvery prijímali spoločne na financovanie investícií do energetickej efektívnosti, a

   — poskytovať technickú pomoc a poradenstvo finančným inštitúciám v snahe budovať potrebnú kapacitu pre úverových pracovníkov, aby sa na trh mohli uvádzať úverové produkty v záujme energetickej efektívnosti.

   Účastníci trhu by mali:

   — rozvíjať a uvádzať na trh úverové produkty v záujme energetickej efektívnosti a

   — ponúkať riešenia poskytovania financovania a úverov v záujme energetickej efektívnosti ústretové voči zákazníkom v súlade s článkom 30 smernice o energetickej efektívnosti.

8. **Vytvorte vhodné podmienky pre potrebný regulačný rámec a podporte vypracovanie inovatívnych schém financovania, ako je financovanie cez dane a účty za energie.** Na vývoj schém financovania, ako je financovanie cez dane a účty za energie, by sa malo relevantným verejným orgánom umožniť využívať dane a iné poplatky ako nástroje na splatenie dlhov, do financovania opatrení energetickej efektívnosti by sa mali zahrnúť energetické podniky a distribútori a malo my sa povoliť splácať dlhy prostredníctvom účtov za energie. Ďalším prvkom je umožnenie toho, aby bol dlh viazaný na majetok a prevedený spolu s vlastníctvom daného majetku. Konkrétne by členské štáty mali:

— posúdiť, či vnútroštátny rámec umožňuje vypracovanie schém financovania cez dane a účty za energie,

— stanoviť právo energetických podnikov poskytovať financovanie v záujme energetickej efektívnosti;

— zaviesť postupy na zabezpečenie splácania prostredníctvom daní viazaných na majetok a prevodu dlhu spolu s vlastníctvom,

— zabezpečiť dostatočný peňažný tok v implementujúcich subjektoch (napr. podniky verejných služieb, spoločnosti ESCO) a/alebo zriadiť celoštátne alebo miestne záručné a podporné fondy na dosiahnutie rozsahu.

Účastníci trhu by mali:

— vypracúvať a uvádzať na trh schémy financovania energetickej efektívnosti cez účty za energie uprednostňovaním spolupráce medzi energetickými podnikmi a spoločnosťami poskytujúcimi energetické služby.

9. **Odstráňte prekážky a rozširujte financovanie energetickej efektívnosti prostredníctvom dohôd o poskytovaní služieb a podporujte trh s energetickými službami**. Ako príklad možno uviesť podporu zlepšovania energetickej efektívnosti prostredníctvom operačných výdavkov, odstránenie administratívnych úzkych miest a prekážok vývoja trhu spoločností ESCO, využitie nástrojov založených na výkonnosti, ako sú zmluvy o energetickej efektívnosti a iné inovatívne riešenia energetických služieb. Členské štáty a účastníci trhu by mali:

— využiť podporu z verejného rozpočtu EÚ a členských štátov na rozvoj trhu spoločností ESCO uľahčením financovania týchto spoločností a účelovo vytvorených subjektov pôsobiacich v oblasti energetickej efektívnosti,

— presadzovať úlohu spoločností ESCO a nových spôsobov uzatvárania zmlúv, napr. energetická efektívnosť ako služba a zmluvy o energetickej efektívnosti, ako piliera vnútroštátnej politiky energetickej efektívnosti,

— presadzovať aktualizáciu legislatívnych rámcov a verejných ponúk tak, aby sa výslovne uznalo a uľahčilo financovanie spoločností ESCO a uzatváranie zmlúv o energetickej efektívnosti, a

— podporovať zavádzanie modernej infraštruktúry merania, ktorá dokáže automaticky monitorovať toky a úspory energie.

Účastníci trhu by mali:

— využívať verejnú podporu a jednotný trh EÚ na podporu dynamického trhu v záujme energetickej efektívnosti ako služby, a to aj naprieč vnútornými hranicami EÚ, a

— rozvíjať partnerstvá medzi poskytovateľmi technológií, distribútormi energie, ako aj spoločnosťami poskytujúcimi energetické služby a finančnými inštitúciami.

10. **Zaveďte verejné záruky a iné nástroje na znižovanie rizík, ktoré dokážu zlepšiť prístup k súkromnému financovaniu energetickej efektívnosti.** Sú kľúčom k zlepšeniu zdôvodnenia projektu energetickej efektívnosti prostredníctvom zníženia celkového investičného rizika, poskytovania podpory v podobe zvýšenia kreditnej kvality s cieľom zlepšiť prístup k financovaniu pre konkrétne trhy a segmenty obyvateľstva, ako aj prostredníctvom podpory konkurencieschopnejších úrokových sadzieb. Navyše by členské štáty mali identifikovať riziká špecifické pre jednotlivé krajiny a ťažkosti účastníkov trhu pri získavaní prístupu k finančným prostriedkom.

11. **Podporujte možnosti refinancovania a zlepšite podmienky pre rozvoj sekundárneho trhu v záujme energetickej efektívnosti** so súkromnými finančnými inštitúciami. Takéto nástroje by mohli podporovať schémy forfaitingu a faktoringu v prípade zmlúv spoločností ESCO o energetickej efektívnosti, zoskupovať pohľadávky týkajúce sa energetickej efektívnosti od rôznych pôvodcov úverov na účely sekuritizácie a uľahčovať vytváranie super-ESCO alebo podobných štruktúr, ktoré sú sprostredkovateľmi medzi spoločnosťami ESCO a inštitucionálnymi investormi. Členské štáty a účastníci trhu by okrem toho mali aj:

— stimulovať rozvoj trhu so zelenými dlhopismi vo svojom vnútroštátnom kontexte a

— nadviazať a posilniť dialóg s finančnými inštitúciami osobitne venovaný rozvoju sekundárneho trhu v záujme energetickej efektívnosti a

— podporiť zriadenie špecializovaných nástrojov refinancovania v záujme energetickej efektívnosti.

12. **Zlepšite zber údajov o energetickej efektívnosti** Zahŕňa to údaje o finančnej výkonnosti investícií do energetickej efektívnosti i údaje na podporu opatrení na monitorovanie a overovanie úspor energie. Členské štáty a účastníci trhu by mali vypracovať, harmonizovať, štandardizovať a zjednodušiť metodiky hodnotenia projektov vrátane oceňovania neenergetických prínosov a opatrení na monitorovanie a overovanie úspor energie, čo je kľúčom k zvýšeniu dôvery a istoty investorov, a zabezpečiť peňažnú hodnotu úspor energie ako obchodovateľnej komodity.

Pri vykonávaní tohto odporúčania by členské štáty a účastníci trhu mali náležite vziať do úvahy prílohu k tomuto odporúčaniu, v ktorej sa uvádzajú podrobné usmernenia týkajúce sa konkrétnych politických a finančných opatrení na mobilizáciu súkromných investícií do energetickej efektívnosti vrátane konkrétnych odporúčaných opatrení, zdôvodnených súvislostí a príkladov úspešných prípadov využitia.

V Bruseli 10. marca 2026

Za Komisiu
Dan JØRGENSEN
člen Komisie

PRÍLOHA

1. ÚVOD

V tejto prílohe k odporúčaniu Komisie týkajúcemu sa uvoľnenia súkromných investícií do energetickej efektívnosti (ďalej len „odporúčanie“) sa uvádzajú podrobnosti o konkrétnych politických a finančných opatreniach na mobilizáciu súkromných investícií do energetickej efektívnosti. Identifikujú sa v nej kľúčové kroky a uvádzajú príklady úspešných prípadov s cieľom podporiť členské štáty pri vytváraní konkrétnych opatrení a schém financovania.

Tieto opatrenia sú rozdelené do dvoch oddielov podľa dvoch vzájomne prepojených faktorov motivujúcich uvoľnenie súkromných investícií:

1. aktivácia a agregácia dopytu po investíciách do energetickej efektívnosti;

2. zlepšenie poskytovania ponúk financovania energetickej efektívnosti, zníženie rizika investícií a možnosti refinancovania.

Prvý oddiel sa týka odporúčaní 2 až 6 v hlavnom texte, kým druhý oddiel sa týka odporúčaní 7 až 12. **Prvé odporúčanie** o vytvorení podporného rámca pre dlhodobé verejné financovanie energetickej efektívnosti je predpokladom na vypracovanie dodatočných opatrení, ktoré dokážu ďalej mobilizovať súkromné investície a celkovo pre obchodný prípad energetickej efektívnosti.

Vzhľadom na existujúce rozdiely medzi členskými štátmi z hľadiska regulácie a riadenia a ich odlišné postupy financovania energetickej efektívnosti a vypracúvania ponúk súkromného financovania energetickej efektívnosti sa odporúčania v tejto prílohe budú musieť prispôsobiť konkrétnemu celoštátnemu a regionálnemu rámcu energetickej efektívnosti a riadenia každého členského štátu.

Komisia na účely vypracovania tohto odporúčania a ako súčasť súvisiacej spoločnej správy o financovaní energetickej efektívnosti v Európe, v ktorej sa hodnotia verejné výdavky na energetickú efektívnosť, s podporou národných orgánov identifikovala a posúdila viac ako 400 schém verejného financovania podporujúcich investície do energetickej efektívnosti v 27 členských štátoch EÚ vrátane schém spolufinancovaných zo zdrojov EÚ ([1]). Podľa spoločnej správy členské štáty využívajú na podporu energetickej efektívnosti prevažne schémy financovania v podobe nenávratnej podpory. Alternatívne riešenia zamerané na schémy financovania v podobe návratnej podpory, ktoré dokážu lepšie prilákať súkromné investície, sú menej bežné. V spoločnej správe sa poznamenáva, že investície potrebné na dosiahnutie cieľov energetickej efektívnosti do roku 2030 predstavujú 370 miliárd EUR ročne za obdobie 2021 – 2030 a že predpokladaný nedostatok investícií na dosiahnutie cieľov energetickej efektívnosti predstavuje približne 170 miliárd EUR ročne. Musí to súvisieť s tým, že rozpočtové zdroje EÚ na energetickú efektívnosť sa vo viacročnom finančnom rámci na roky 2021 – 2027 zvýšili o 491 % v porovnaní s obdobím 2014 – 2020, t. j. z 26,5 na 156,6 miliardy EUR, pričom veľká väčšina tohto zvýšenia pochádza z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti. V správe sa dospelo k záveru, že zdroje z verejných rozpočtov EÚ a členských štátov na energetickú efektívnosť majú zásadný význam, dokážu však pokryť len obmedzený podiel (14,4 %) chýbajúcich investícií. Preto by sa mal naplno využiť katalytický účinok verejného financovania zvýšením jeho účinnosti a efektívnosti s cieľom dosiahnuť vyššie úspory energie a prilákať ďalší súkromný kapitál.

2. AKTIVÁCIA A AGREGÁCIA DOPYTU PO INVESTÍCIÁCH DO ENERGETICKEJ EFEKTÍVNOSTI

Aktivácia a agregácia dopytu po investíciách je kľúčovým odrazovým mostíkom k mobilizácii súkromného financovania investícií do energetickej efektívnosti. Na zvýšenie atraktívnosti takýchto nástrojov pre súkromných investorov je preto potrebné vytvoriť robustné plány investícií a stimulovať dopyt po energetickej efektívnosti. Členské štáty EÚ zohrávajú kľúčovú úlohu pri aktivácii a agregácii dopytu po investíciách do energetickej efektívnosti. Nasledujúca kapitola sa týka odporúčaní 2 až 6 v hlavnom texte.

2.1. Odporúčanie 2: Zriaďte alebo posilnite Národný fond energetickej efektívnosti alebo rovnocenné nástroje

Zoskupením rôznych tokov financovania a technickej a finančnej pomoci v rámci Národného fondu energetickej efektívnosti alebo rovnocenného nástroja, ako sú národné podporné banky, je kľúčom k podpore vykonávania opatrení v oblasti energetickej efektívnosti a k plneniu príspevkov členských štátov k cieľom EÚ v oblasti energetickej efektívnosti do roku 2030. Takýto fond môže prispieť k zlepšeniu vnútroštátnej koordinácie a centralizovanej podpory financovania, k združovaniu odborných znalostí o financovaní energetickej efektívnosti, ako aj k uľahčeniu kombinovania rôznych schém financovania a zdrojov verejnej finančnej podpory a k lepšiemu zoskupovaniu plánov investícií zosúladením pravidiel oprávnenosti, monitorovania a overovania.

([1]) *Report from the Commission to the European Parliament and the Council on Energy Efficiency financing in Europe: An assessment of public spending for energy efficiency and the energy performance of building* (Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade o financovaní energetickej efektívnosti v Európe: Posúdenie verejných výdavkov na energetickú efektívnosť a energetickú hospodárnosť budov), COM(2026) 118.

Úloha Národného fondu energetickej efektívnosti pri prispievaní k cieľom EÚ v oblasti energetickej efektívnosti je stanovená v článku 30 prepracovaného znenia smernice o energetickej efektívnosti ([2]). V článku 30 smernice o energetickej efektívnosti sa takisto uvádza možnosť splniť niektoré požiadavky na energetickú efektívnosť finančným príspevkom do Národného fondu energetickej efektívnosti ([3]).

V roku 2024 malo 16 z 27 členských štátov zavedený Národný fond energetickej efektívnosti alebo podobný subjekt ([4]). Tieto národné nástroje financovania sa však značne líšia z hľadiska objemu financovania a druhu poskytovanej finančnej podpory, pričom mnohé z nich sú podľa všetkého neaktívne alebo sa nevyužívajú dostatočne.

Zriadenie alebo opätovné zavedenie Národného fondu energetickej efektívnosti alebo podobného subjektu je kľúčovým krokom k zlepšeniu vnútroštátneho rámca financovania a uvoľneniu súkromných investícií do energetickej efektívnosti. Takýto špecializovaný subjekt môže zlepšiť koordináciu a zoskupovanie finančných nástrojov a mechanizmov združovaním verejných zdrojov a zavádzaním riešení kombinovaného financovania, využívaním kombinácie grantov a úverov na konkrétne investície. Okrem toho môže takýto fond vďaka zoskupovaniu technických a finančných odborných znalostí poskytovať technickú pomoc na podporu rozsiahlych projektov energetickej efektívnosti a pilotné inovatívne riešenia financovania energetickej efektívnosti.

Jednou z hlavných prekážok zavádzania kombinovaného financovania energetickej efektívnosti je nedostatočná koordinácia medzi grantovými programami a finančnými nástrojmi, ako sú výhodné úvery, verejné záruky alebo iné riešenia na znižovanie rizika. Granty často vytesňujú iné finančné nástroje, najmä ak nie sú jasne vymedzené hranice medzi mechanizmami nenávratnej a návratnej podpory. Združovanie zdrojov a odborných znalostí v rámci jediného nového alebo už existujúceho subjektu na vnútroštátnej úrovni môže umožniť lepšiu koordináciu medzi rôznymi tokmi financovania, a to aj zosúladením pravidiel a postupov posudzovania oprávnenosti opatrení, monitorovania a overovania dosiahnutých úspor energie. V mnohých prípadoch môže zlepšenie a zjednodušenie vnútroštátnych rámcov podpory pre investície do energetickej efektívnosti znížiť transakčné náklady, zvýšiť transparentnosť a zabezpečiť dlhodobú viditeľnosť pre odvetvové zainteresované strany a finančné inštitúcie na vnútroštátnom trhu energetickej efektívnosti, čím sa zatraktívni obchodný prípad energetickej efektívnosti.

Okrem toho združovanie odborných znalostí v oblasti financovania energetickej efektívnosti v rámci Národného fondu energetickej efektívnosti môže zvýšiť koordináciu pri zbere údajov o investíciách do energetickej efektívnosti a spoluprácu so súkromnými finančnými inštitúciami. Zároveň môže poskytnúť cielenú spätnú väzbu tvorcom vnútroštátnych a európskych politík k zintenzívneniu investícií do energetickej efektívnosti. Úloha Národného fondu energetickej efektívnosti spočívajúca v koordinácii a zbere informácií ide ruka v ruke s podporou partnerstiev na vnútroštátnej úrovni medzi verejnými orgánmi, finančnými inštitúciami a odvetvím energetickej efektívnosti s cieľom lepšie koordinovať verejné stimuly a podporné schémy s riešeniami súkromného financovania. Takéto partnerstvá možno realizovať aj v kontexte národných centier zriadených v rámci európskej koalície na financovanie energetickej efektívnosti ([5]).

V tejto súvislosti sú kľúčovými opatreniami na podporu zoskupovania tokov financovania energetickej efektívnosti a odborných znalostí v oblasti financovania:

— **posúdiť stav schém financovania energetickej efektívnosti** v krajine s cieľom zistiť, či vyššia miera zoskupovania finančných zdrojov a koordinácia podpory verejného financovania dokážu znížiť transakčné náklady a zároveň zvýšiť atraktívnosť a viditeľnosť investícií do energetickej efektívnosti pre súkromných investorov,

([2]) Národný fond energetickej efektívnosti, ako sa stanovuje v článku 30 ods. 12 prepracovaného znenia smernice o energetickej efektívnosti, je vymedzený ako subjekt podporujúci vnútroštátne vykonávanie opatrení energetickej efektívnosti a splnenie národného príspevku k cieľom EÚ v oblasti energetickej efektívnosti do roku 2030.

([3]) Ďalšie informácie o tom, ako môžu členské štáty využiť možnosť finančného príspevku, sú uvedené v odporúčaní Komisie z 12. decembra 2023 o transpozícii článku 30 smernice (EÚ) 2023/1791 o energetickej efektívnosti (prepracované znenie smernice o energetickej efektívnosti) týkajúceho sa národných fondov energetickej efektívnosti, financovania a technickej podpory (Ú. v. EÚ C, C/2023/1553, 19.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/1553/oj), (C/2023/1553), ktoré poskytuje viac podrobností o možnostiach politík na zriadenie Národných fondov energetickej efektívnosti a o možnostiach finančného príspevku do Národného fondu energetickej efektívnosti s cieľom splniť časť povinností v oblasti energetickej efektívnosti.

([4]) Šestnástimi členskými štátmi, ktoré zriadili Národný fond energetickej efektívnosti alebo podobný subjekt, sú Bulharsko, Česko, Nemecko, Španielsko, Chorvátsko, Taliansko, Írsko, Cyprus, Lotyšsko, Litva, Malta, Holandsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovinsko a Slovensko.

([5]) Európska koalícia na financovanie energetickej efektívnosti je iniciatíva Komisie, ktorá združuje krajiny EÚ, finančné inštitúcie a relevantné zainteresované strany a ktorej úlohou je určovať opatrenia na konkrétne zlepšenie súkromného financovania v záujme energetickej efektívnosti. Viac informácií je k dispozícii na tejto adrese: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/financing/european-energy-efficiency-financing-coalition_en.

— **zriadiť Národný fond energetickej efektívnosti alebo podobný subjekt, prípadne posilniť existujúci subjekt**. Fond by mal dostať jasný mandát na mobilizáciu financovania energetickej efektívnosti naprieč rôznymi odvetviami vrátane obnovy existujúceho bytového fondu a zmeny účelu budov na energeticky efektívne projekty bývania. To možno dosiahnuť vytvorením špecializovanej štruktúry s osobitným mandátom na mobilizáciu investícií do energetickej efektívnosti v rámci existujúcich subjektov podporujúcich kapitálové investície alebo mimo nich v záujme riadenia podpory energetickej efektívnosti v podobe verejného financovania z prostriedkov EÚ a členských štátov. Členské štáty by mali zabezpečiť, aby štruktúra mala na účinné plnenie svojho mandátu pracovníkov s potrebnými odbornými znalosťami,

— **určiť kapitalizáciu Národného fondu energetickej efektívnosti,** pričom sa poverí financovaním dlhodobých národných programov energetickej efektívnosti; skoncipovaním riešení kombinovaného financovania a poskytovaním technickej pomoci na financovanie energetickej efektívnosti. Fond sa dá kapitalizovať rôznymi spôsobmi, a to aj prostredníctvom verejného rozpočtu a programov verejnej podpory EÚ/členských štátov; pohľadávok z jeho dlhodobých finančných nástrojov zameraných na energetickú efektívnosť; príjmov z aukcií certifikátov úspor energie v rámci národných povinných schém energetickej efektívnosti; emisných kvót v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami; obchodovania s bielymi certifikátmi alebo využitia súkromného financovania na kapitálových trhoch, napr. prevodom pohľadávok súvisiacich s úsporami energie na inštitucionálnych investorov pôsobiacich na sekundárnom trhu,

— **posilniť úlohu Národného fondu energetickej efektívnosti alebo podobného subjektu** pri poskytovaní technickej pomoci na účely rozsiahlych investičných projektov; pri zbere údajov; pri posudzovaní vývoja trhu energetickej efektívnosti a investícií do nej, ako aj pri poskytovaní odborného poradenstva o finančných nástrojoch, inovatívnych riešeniach a politike financovania, a to aj prostredníctvom národných centier európskej koalície na financovanie energetickej efektívnosti.

Úspešné príklady Národných fondov energetickej efektívnosti zahŕňajú ALTUM ([6]) v Lotyšsku, ktorý zoskupuje finančnú podporu a odborné znalosti v oblasti energetickej efektívnosti v rámci existujúceho vnútroštátneho nástroja, ako aj španielsky Národný fond energetickej efektívnosti ([7]), ktorý bol zriadený na plnenie vnútroštátnych povinností úspor energie, pričom rozsah ich činností narastá.

2.2. **Odporúčanie 3: Rozšírte dlhodobé finančné nástroje a riešenia kombinovaného financovania**

Komisia pri koncipovaní správy o financovaní energetickej efektívnosti v Európe preskúmala úroveň financovania energetickej efektívnosti v 27 členských štátoch EÚ a posúdila existujúce schémy financovania energetickej efektívnosti so zdrojmi z EÚ i s domácimi zdrojmi. Zo 426 schém financovania energetickej efektívnosti identifikovaných v jednotlivých členských štátoch EÚ27 v období 2014 – 2024 len 25 % využilo finančné nástroje vrátane podpory v podobe kombinovaného financovania spájajúceho granty a úvery v rámci jedinej operácie. Zvyšných 75 % tvorili schémy nenávratnej podpory, ako sú granty a daňové úvery. Len v malom počte členských štátoch predstavovali finančné nástroje a riešenia kombinovaného financovania viac ako 30 % verejnej podpory financovania energetickej efektívnosti.

Hoci schémy založené na grantoch, daňové úvery a iné formy nenávratných subvencií nemusia nevyhnutne brániť mobilizácii súkromných investícií, často majú slabší pákový efekt a vyššie miery intenzity grantov v porovnaní s finančnými nástrojmi a riešeniami kombinovaného financovania. Výsledkom môže byť vytesnenie súkromného kapitálu z financovania energetickej efektívnosti. Okrem toho grantové a subvenčné programy, ktoré sú značne odkázané na fiškálnu kapacitu členských štátov a príspevky z rozpočtu EÚ, môžu viesť k prístupu prerušovanej činnosti, ktorý bráni rozvoju prosperujúceho trhu energetickej efektívnosti. Navyše v porovnaní s finančnými nástrojmi a riešeniami kombinovaného financovania programy založené na grantoch a daňové úvery nevyužívajú kapitálové trhy a účasť súkromných investorov, ale často sa spoliehajú výhradne na súkromné spolufinancovanie z vlastných zdrojov a úspory

([6]) ALTUM, lotyšský štátom vlastnený podnik, poskytuje spoločnostiam a domácnostiam prístup k finančným zdrojom prostredníctvom úverov, záruk a investícií do fondov rizikového kapitálu. Financovanie realizácie štátnych programov podpory zahŕňa finančné prostriedky EÚ, ako aj vnútroštátne verejné financovanie a financovanie, ktoré ALTUM získal od medzinárodných inštitúcií a z kapitálových trhov. ALTUM zohráva zásadnú úlohu pri podpore investícií do energetickej efektívnosti, keďže zoskupuje finančnú podporu pre súkromné osoby a podniky zameranú na energetickú efektívnosť tak v oblasti budov, ako aj priemyslu, pričom kombinovanú podporu tvoria grantové programy, výhodné úvery, verejné záruky a technická pomoc. Viac informácií je k dispozícii na tejto adrese: https://www.altum.lv/.

([7]) Španielsky Národný fond energetickej efektívnosti (Fondo Nacional de Eficiencia Energética, FNEE) financuje vnútroštátne iniciatívy energetickej efektívnosti v súlade s článkom 30 smernice o energetickej efektívnosti. FNEE bol zriadený v roku 2014 a spravuje ho Inštitút pre diverzifikáciu a úspory energie v mene ministerstva pre ekologickú transformáciu a demografické výzvy. Tento fond poskytuje hospodársku a finančnú podporu, technickú pomoc, odbornú prípravu a informácie s cieľom zvýšiť energetickú efektívnosť v rôznych odvetviach a ich príspevok k národnému cieľu úspor energie v zmysle článku 8 smernice o energetickej efektívnosti. FNEE je súčasťou španielskeho národného povinného systému energetickej efektívnosti, v rámci ktorého sa povinným subjektom (spoločnostiam obchodujúcim s plynom a elektrinou, veľkoobchodným prevádzkovateľom v oblasti ropných produktov a veľkoobchodným prevádzkovateľom v oblasti skvapalneného ropného plynu) prideľujú ročné národné povinnosti úspor energie. Na splnenie týchto povinností musia povinné subjekty realizovať minimálny každoročný finančný príspevok do FNEE. Zvyšné povinnosti možno splniť prostredníctvom dobrovoľného nadobudnutia certifikátov úspor energie alebo prostredníctvom dodatočného finančného príspevku do fondu. Viac informácií je k dispozícii na tejto adrese: https://www.idae.es/ayudas-y-financiacion/fondo-nacional-de-eficiencia-energetica.

príjemcov grantov. Nenávratná forma financovania paradoxne vytvára prekážku prístupu pre tých, ktorí nemajú dostatočné vlastné zdroje na pokrytie požadovaného spolufinancovania alebo v prípade schém daňových úverov nemajú dostatočne vysoké zdaniteľné príjmy na to, aby mohli čerpať výhody tejto schémy. To môže mať regresívne vplyvy na fiškálnu politiku, keď sa prístup k verejným subvenciám zvyšuje so zdaniteľným príjmom.

Investíciám do energetickej efektívnosti zároveň často bráni vysoké riziko a ťažký prístup k financovaniu. K tomu môže dôjsť v určitých segmentoch trhu, ako sú domácnosti s nízkymi príjmami, bytové domy alebo MSP, alebo v prípade ambicióznejších investícií do úspor energie alebo zavádzania nových technológií. Súvisiace riziká môže znížiť využívanie grantovej podpory v kombinácii s úvermi spolu s inými opatreniami na znižovanie rizík, ako sú verejné záruky.

V snahe prilákať viac súkromného kapitálu do energetickej efektívnosti a zároveň zabezpečiť široký prístup k dlhodobej finančnej podpore by preto členské štáty mali **zavádzať finančné nástroje vo veľkom rozsahu, a to najmä rozsiahle schémy kombinovaného financovania, v ktorých sa spájajú granty a finančné nástroje vrátane úverov a verejných záruk**. To možno dosiahnuť vytvorením dlhodobých vnútroštátnych nástrojov financovania energetickej efektívnosti s cieľom poskytnúť dlhodobé možnosti financovania, a to aj implementáciou revolvingových fondov a úpravou grantovej podpory tak, aby spĺňala potreby cieľových príjemcov.

Vytvorenie dlhodobých finančných nástrojov vo veľkom rozsahu takisto umožní spoluprácu s účastníkmi trhu – finančnými inštitúciami, spoločnosťami poskytujúcimi energetické služby, tretími stranami poskytujúcimi financovanie a realizátormi projektov – a poskytne stabilný a dlhodobý výhľad v záujme čo najrozsiahlejšieho využitia kombinácie verejných a súkromných príspevkov. Tieto nástroje by mali byť k dispozícii pre rôzne odvetvia a môžu fungovať ako revolvingové fondy, ktoré sa pravidelne refinancujú z verejných prostriedkov.

Tieto nástroje by sa mali kombinovať aj so špecializovanou podporou v podobe technickej pomoci s cieľom vytvoriť osobitné finančné subjekty pre energetickú efektívnosť, pričom by sa využila účasť súkromných finančných inštitúcií a spoločností poskytujúcich energetické služby (ESCO) a inovatívne riešenia financovania, ako sú zmluvy o energetickej efektívnosti a energetická efektívnosť ako služba.

Na účinné rozšírenie finančných nástrojov v záujme energetickej efektívnosti by sa splatné a výhodné úvery a verejné záruky mali kombinovať so špecializovanou grantovou podporou prispôsobenou konkrétnym kritériám, ako je rozsah zlepšenia energetickej efektívnosti, cieľový segment populácie alebo typ dotknutého aktíva (napr. budovy s najhoršou energetickou hospodárnosťou a obnova bytových domov). Prioritou by malo byť vytvorenie riešení kombinovaného financovania, ktoré využívajú verejné granty na zabezpečenie prístupu k financovaniu a zníženie rizika ambicióznejších investícií. Národné fondy energetickej efektívnosti alebo podobné subjekty majú dobré predpoklady na zavedenie takýchto dlhodobých finančných nástrojov, v ktorých sa kombinujú úvery alebo záruky s grantovými zložkami v rámci jedinej operácie zameranej na energetickú efektívnosť.

Napríklad v rámci fondov politiky súdržnosti Komisia a poradenská platforma Európskej investičnej banky (EIB) fi-compass ([8]) vytvorili osvedčený model pre finančný nástroj energetickej efektívnosti s grantovou zložkou, v rámci ktorého subjekt implementujúci finančný nástroj realizuje úverovú, ako aj grantovú zložku finančného nástroja.

Kľúčovou pridanou hodnotou finančných nástrojov kombinujúcich úvery, záruky, granty a technickú pomoc je ich potenciál revolvingového fondu a dlhodobá perspektíva. Rozšírenie využívania takýchto finančných nástrojov poskytuje stabilitu a predvídateľnosť, čo podporuje rozvoj prosperujúceho trhu energetickej efektívnosti. Finančný orgán, ktorý spravuje finančné nástroje, môže vďaka tomu reinvestovať návratnú sumu – po odpočítaní grantovej podpory a iných opatrení na zníženie rizika – do nových investícií do energetickej efektívnosti. Hoci si verejný fond poskytujúci zdroje na finančné nástroje bude vyžadovať pravidelnú rekapitalizáciu, môže nepretržite reinvestovať do nových opatrení energetickej efektívnosti, v dôsledku čoho sa revolvingové fondy stanú sľubným modelom pre mobilizáciu súkromných investícií.

V tejto súvislosti sú kľúčovými opatreniami na podporu zavádzania finančných nástrojov a riešení kombinovaného financovania v oblasti energetickej efektívnosti:

podstatne rozšíriť využívanie verejných finančných nástrojov na financovanie investícií do energetickej efektívnosti ako súčasť vnútroštátneho rámca financovania a v rámci Národného fondu energetickej efektívnosti alebo rovnocenného nástroja v záujme toho, aby mal vnútroštátny hodnotový reťazec energetickej efektívnosti a potenciálni príjemcovia dlhodobú investičnú perspektívu,

([8]) Model pre finančný nástroj energetickej efektívnosti s grantovou zložkou vytvorený platformou fi-compass (máj 2022): https://www.fi-compass.eu/library/how-to/model-financial-instrument-grant-component-support-energy-efficiency.

zaviesť riešenia kombinovaného financovania spájajúce úvery, verejné záruky a grantovú podporu v rámci jednej operácie. Obmedziť prekážky prístupu k podpore financovania energetickej efektívnosti, a to buď vytvorením finančných nástrojov s grantovou zložkou, alebo umožnením kombinovania rôznych finančných tokov poskytujúcich úvery, verejné záruky a grantovú podporu v rámci tej istej investície do energetickej efektívnosti,

upraviť kombinovanú grantovú podporu s cieľom znížiť riziko a prekážky prístupu k financiám na základe faktorov, ako je úroveň príjmu domácností, hodnota cieľových aktív alebo veľkosť investície. Kombinovanú grantovú podporu možno napr. zvýšiť v prípade investícií zameraných na nízkopríjmové a zraniteľné domácnosti, budovy s najhoršou energetickou hospodárnosťou, mikropodniky a MSP alebo na investície zamerané na hĺbkovú energetickú obnovu budov s najhoršou energetickou hospodárnosťou, prípadne rozsiahle programy investícií do energetickej efektívnosti, ktoré vedú k značným úsporám energie,

využiť revolvingovú povahu finančných nástrojov energetickej efektívnosti s kombinovanou grantovou zložkou. Poskytnúť počiatočnú kapitálovú injekciu z verejných zdrojov a umožniť financujúcemu orgánu reinvestovať návratné sumy do ďalších opatrení energetickej efektívnosti pri nízkych až nulových dodatočných nákladoch hradených z verejného rozpočtu tým, že sa nástroju financovania poskytne dlhodobá perspektíva,

podporiť vytváranie osobitných finančných subjektov pre energetickú efektívnosť, pričom sa využije spolupráca medzi trhom spoločností ESCO, finančnými inštitúciami a vlastníkmi veľkých aktív, ako sú verejné orgány, verejné spoločnosti vrátane poskytovateľov nájomného bývania a veľké realitné spoločnosti,

preskúmať existujúci vnútroštátny rámec financovania a umožniť kombináciu grantov, úverov a verejných záruk z rôznych tokov financovania v rámci jedinej investície do energetickej efektívnosti. Odstránia sa tým existujúce prekážky financovania, ako je existencia rôznych pravidiel oprávnenosti a platieb a obmedzená vnútorná koordinácia pri zavádzaní programov na podporu financovania energetickej efektívnosti,

maximalizovať využívanie rozpočtových prostriedkov a programov EÚ na zavádzanie finančných nástrojov vo väčšom rozsahu. Zvážiť na tento účel využitie Sociálno-klimatického fondu a vnútroštátnych príjmov zo systému EÚ na obchodovanie s emisiami (existujúceho ETS1, ako aj pripravovaného ETS2).

2.3. Odporúčanie 4: Zaveďte nástroje na pomoc pri vypracúvaní projektov a podporte vytváranie „agregátorov“ projektov energetickej efektívnosti

Kľúčovou prekážkou prilákania súkromných kapitálových investícií do energetickej efektívnosti je často obmedzená atraktívnosť plánu investícií. Pre pomerne malý objem a fragmentovanú povahu investícií do energetickej efektívnosti sú tieto investície v porovnaní s inými komplexnejšie a menej atraktívne pre súkromných investorov.

Na mobilizáciu väčšieho množstva súkromných kapitálových investícií je nevyhnutné zaoberať sa dopytom po investíciách a zlepšiť kvalitu plánov investícií do energetickej efektívnosti. Členské štáty by mali podporovať zavádzanie i) technickej pomoci pri koncipovaní finančných nástrojov, ktoré zoskupujú projekty energetickej efektívnosti a energetickej obnovy malého rozsahu, a ii) špecializovanej pomoci pri vypracúvaní projektov na pomoc vlastníkom aktív, miestnym orgánom, verejným spoločnostiam, komerčným realitným spoločnostiam a podnikom pri koncipovaní rozsiahlych investičných projektov.

Centralizácia podpory v podobe technickej pomoci má značný potenciál na zoskupenie investícií do energetickej efektívnosti a štandardizáciu zberu konkrétnych údajov o ich energetickej a finančnej výkonnosti. To môže zatraktívniť projekty energetickej efektívnosti pre súkromných investorov a zároveň stimulovať refinancovanie a sekuritizáciu na sekundárnom trhu.

Dobré meno nástrojov na vypracúvanie projektov a technickú pomoc zohráva kľúčovú úlohu v záujme prilákania súkromného kapitálu, pričom súkromní investori majú vďaka tomu väčšiu dôveru v úverovú bonitu investícií do energetickej efektívnosti. Tieto nástroje môžu v kombinácii s poradenskými jednotnými kontaktnými miestami pôsobiť ako vyslanci pre investície do energetickej efektívnosti v teréne a riešiť základné príčiny nízkeho dopytu po investíciách. Môžu nadviazať kontakt s verejnými orgánmi a miestnymi podnikmi s cieľom presadzovať financovanie investícií do energetickej efektívnosti a kombinovanie rôznych tokov financovania v rámci konkrétnych investícií. Zároveň môžu pomôcť prekonať investičné riziká, ktoré súkromní investori vnímajú pri spolufinancovaní projektov energetickej efektívnosti, a to vďaka dôvere a dobrému menu spojeným s nástrojom technickej pomoci použitým pri príprave projektu. Na vnútroštátnej úrovni môžu pri zvyšovaní úverového ratingu investičných projektov, zvyšovaní dôvery investorov a lákaní cezhraničných a špecializovaných investorov zohrávať dôležitú úlohu špecializované subjekty financovania energetickej efektívnosti, ako sú Národné fondy energetickej efektívnosti alebo podobné subjekty.

Kľúčová úloha nástrojov technickej pomoci a pomoci pri vypracúvaní projektov je uvedená aj v článku 30 ods. 2 prepracovaného znenia smernice o energetickej efektívnosti, v ktorom sa od Komisie vyžaduje, aby pomáhala členským štátom vytvárať nástroje pomoci pri vypracúvaní projektov, ktoré dokážu rozšíriť plán investícií do energetickej efektívnosti a zvýšiť dôveru súkromných investorov v takéto investície a ich atraktívnosť. Komisia poskytuje takúto podporu prostredníctvom:

Európskeho nástroja miestnej pomoci v oblasti energie (European Local Energy Assistance, ELENA) ([9]), ktorý implementuje EIB v mene Komisie a ktorého súčasťou je podpora poskytovaná členským štátom pri **zriaďovaní ich nástrojov technickej pomoci na celoštátnej a regionálnej úrovni na základe modelu ELENA**,

podprogramu LIFE Prechod na čistú energiu, v rámci ktorého sa verejným a súkromným realizátorom projektov poskytuje technická pomoc pri vypracúvaní projektov s cieľom vybudovať technické, ekonomické a právnické odborné znalosti v záujme spustenia udržateľných rozsiahlych plánov investícií do energetiky,

súdržnosti pri transformáciách (C4T) ([10]), v rámci ktorej sa poskytuje odborná podpora členským štátom EÚ, regiónom a miestnym orgánom a pomáha im pri realizácii investícií v rámci politiky súdržnosti v kontexte cieľa politiky č. 2, čo zahŕňa investície zamerané na energetickú efektívnosť. Podporné služby zahŕňajú vypracovanie stratégií, zlepšenie monitorovania, zapojenie zainteresovaných strán, identifikáciu možností financovania, podporu prípravy výziev a budovanie kapacít,

platformy fi-compass ([11]), ktorá ponúka technickú pomoc riadiacim orgánom a pomáha im realizovať štúdie uskutočniteľnosti, ex ante posúdenia, prípadové štúdie a iné prípravné práce potrebné na vytvorenie finančných nástrojov,

Poradenského centra InvestEU ([12]) **a iniciatív ako JASPERS** ([13]), ktoré poskytujú technickú pomoc (verejným i súkromným) predkladateľom projektov a pomáhajú im rozvíjať financovateľné projekty obnovy.

Podobne **môžu zásadnú úlohu pri rozširovaní dopytu po investíciách do energetickej efektívnosti zohrávať jednotné kontaktné miesta pre obnovu domov a energetickú efektívnosť v MSP**. Tieto miesta poskytujú technické, administratívne a finančné poradenstvo jednotlivcom a podnikom a pomáhajú im vypracúvať investičné projekty v oblasti energetickej efektívnosti, a to najmä energetickej obnovy. V článku 22 ods. 6 prepracovaného znenia smernice o energetickej efektívnosti a v článku 18 ods. 1 prepracovaného znenia smernice o energetickej hospodárnosti budov sa od členských štátov vyžaduje, aby zriadili jednotné kontaktné miesta na podporu koncových odberateľov a konečných spotrebiteľov, najmä domácností, verejných subjektov, MSP a mikropodnikov, pri projektoch energetickej efektívnosti a obnovy budov. S cieľom podporiť členské štáty v tejto súvislosti Komisia vydáva odporúčanie s praktickými usmerneniami k zriadeniu a prevádzke jednotných kontaktných miest ([14]).

V tejto súvislosti sú kľúčovými opatreniami na podporu využívania pomoci pri vypracúvaní projektov na aktiváciu plánu investícií:

— **zriadiť vnútroštátne nástroje technickej pomoci a pomoci pri vypracúvaní projektov alebo mobilizovať existujúce nástroje** na podporu vypracúvania investícií do energetickej efektívnosti, zlepšenie plánov investícií a zvýšenie dôvery kapitálových trhov v energetickú efektívnosť. Členské štáty môžu zriadiť takéto nástroje v rámci svojich Národných fondov energetickej efektívnosti alebo podobných subjektov s cieľom vypracovať rozsiahle investície do energetickej efektívnosti a finančné nástroje a/alebo vytvoriť špecializované finančné subjekty, v ktorých sa zoskupuje veľký počet investícií do energetickej efektívnosti malého rozsahu, napr. do energetickej obnovy budov,

— **využiť odporúčanie Komisie s praktickými usmerneniami k zriadeniu a prevádzke jednotných kontaktných miest – poradenských a asistenčných služieb pre obnovu domov, mikropodniky a MSP** s cieľom zabezpečiť nepretržitú podporu a špecializovanú pomoc občanom a podnikom pri vypracúvaní a realizácii projektov energetickej efektívnosti,

— **maximalizovať využívanie podpory na úrovni EÚ, napr. prostredníctvom nástroja ELENA** ([15]) **a podprogramu LIFE Prechod na čistú energiu**, s cieľom zriadiť vnútroštátne nástroje technickej pomoci, poskytnúť podporu v záujme pomoci pri vypracúvaní projektov a vytvoriť schémy financovania energetickej efektívnosti zoskupujúce viaceré projekty malého rozsahu.

([9]) Nástroj ELENA poskytuje granty na prípravu investičných programov v oblasti úspor energie. Uhrádza sa z neho až 90 % prípravných nákladov. Výška grantov sa zvyčajne pohybuje v rozmedzí od 1 do 3 miliónov EUR a sú zamerané na podporu tímu, ktorý pripravuje investíciu. Podpora zahŕňa riadenie projektu, štúdie uskutočniteľnosti, technické štúdie/energetické audity, právnu podporu na úrovni projektu, prípravu postupov obstarávania, agregáciu, podanie žiadostí o granty a financovanie a akékoľvek iné prípravné činnosti.

([10]) Inforegio – Žiadosť C4T GROUNDWORK – technická pomoc pre investície v rámci politiky súdržnosti.

([11]) fi-compass | Finančné nástroje v rámci zdieľaného riadenia EÚ.

([12]) Poradenské centrum InvestEU – domovská stránka.

([13]) JASPERS – Spoločná pomoc na podporu projektov v európskych regiónoch.

([14]) Odporúčanie Komisie s praktickými usmerneniami k službám jednotných kontaktných miest pre energetickú efektívnosť a energetickú hospodárnosť budov, C(2026)1523.

([15]) Napríklad projekty GROWS a BOS4EE v rámci nástroja ELENA. Pozri https://www.eib.org/files/elena/76-project-factsheet-green-revolution-of-wealth-in-salento-grows.pdf and https://www.eib.org/files/elena/135-project-factsheet-bos4ee.pdf.

2.4. **Odporúčanie 5: Iniciatívne sa zúčastňujte na činnostiach európskej koalície na financovanie energetickej efektívnosti s cieľom podporiť užšiu a účinnú spoluprácu s finančnými inštitúciami**

Obmedzená koordinácia naprieč hodnotovým reťazcom financovania energetickej efektívnosti medzi verejnými orgánmi, finančnými inštitúciami, spoločnosťami ESCO a poskytovateľmi technológií energetickej efektívnosti je kľúčovou prekážkou mobilizácie súkromných investícií do energetickej efektívnosti. V posledných rokoch Komisia podporila rôzne iniciatívy na vyriešenie tohto nedostatku z hľadiska koordinácie, a to aj v rámci fóra investícií do udržateľnej energetiky a programov Horizont 2020 a LIFE Prechod na čistú energiu, z ktorých sa financovali vnútroštátne projekty okrúhlych stolov zameraných na financovanie.

S cieľom spojiť tieto snahy a poskytnúť spoločný rámec spolupráce Európska komisia vytvorila **európsku koalíciu na financovanie energetickej efektívnosti** ([16]). Táto koalícia má za cieľ rozvíjať priaznivé trhové prostredie, ktoré rozširuje investície do energetickej efektívnosti, mobilizuje súkromné financovanie a zapája finančné inštitúcie. Svoju činnosť koordinuje s finančnými inštitúciami a ďalšími účastníkmi trhu v záujme účinného využitia rozpočtových zdrojov EÚ a členských štátov, čo uľahčuje implementáciu finančných nástrojov energetickej efektívnosti a slúži ako katalyzátor na mobilizáciu súkromných investícií. Koalícia prijala pracovný program na rok 2025 na svojom prvom valnom zhromaždení 20. mája 2025 ([17]).

Národné centrá, ktoré sa majú zriadiť v členských štátoch, budú predstavovať operačnú zložku koalície. Ciele a činnosti týchto centier stanovia národné orgány. Zámerom je vytvoriť súčinnosť medzi vnútroštátnymi postupmi financovania a odvetvím energetickej efektívnosti a energetických služieb s cieľom zlepšiť postupy financovania energetickej efektívnosti a prilákať súkromné investície.

Aktuálne sa energetická efektívnosť často prehliada ako špecifická priorita a považuje sa za súčasť širšej koncepcie udržateľného financovania. Príležitosť investovať do mnohých potenciálnych projektov úspor energie je často bez povšimnutia z dôvodu nedostatočnej transparentnosti vo finančných inštitúciách, podnikovej komunikácie a procesov náležitej starostlivosti. V regulačných rámcoch, ako je taxonómia EÚ, sa udržateľnosť stala jedným z ich cieľov, ale sektor financovania a investícií brzdí nízky dopyt, zložitosť projektov a nedostatočná štandardizácia v oblasti energetickej efektívnosti.

Cieľom koalície je posilniť spoluprácu s finančnými inštitúciami, aby investície do energetickej efektívnosti boli ich prioritou. Spolupráca by sa mala zamerať na odstránenie regulačných a finančných prekážok s cieľom podporiť súkromné investície do energetickej efektívnosti. Finančné inštitúcie by zároveň mala viesť k tomu, aby ponúkali finančné produkty šité na mieru, napr. hypotéky zamerané na energetickú efektívnosť a úvery na obnovu, ktoré zdôrazňujú prínosy úspor energie.

Komerčné banky môžu profitovať z výraznejšej úlohy na trhu energetickej efektívnosti tým, že zabezpečia prístup k široko dostupným a nediskriminačným úverovým produktom zameraným na energetickú efektívnosť, pri ktorých sa pri posudzovaní úverového rizika zohľadňuje potenciál úspor energie. Využitím svojich vzťahov so súkromnými zákazníkmi môžu banky rozšíriť svoje ponuky v oblasti energetickej efektívnosti. Niektoré banky už zaviedli úverové linky v záujme energetickej efektívnosti, často s podporou inštitúcií ako EIB, EBOR alebo národných podporných bánk. Na zmiernenie vnímaných rizík a zníženie transakčných nákladov je však potrebná väčšia miera zapojenia finančných inštitúcií. Dosiahnuť ju možno rozvojom interných odborných znalostí, vytvorením špecializovaných produktov, ktoré zohľadňujú prínosy úspor energie, a štandardizáciou hodnotenia projektov a procesov poskytovania úverov, aby lepšie slúžili trhu energetickej efektívnosti.

Verejné orgány na úrovni EÚ, ako aj v rámci viacerých členských štátov poskytujú záručné nástroje, úverové linky kryté z verejných prostriedkov a technickú pomoc komerčným bankám na zníženie transakčných nákladov, zníženie rizika investícií do energetickej efektívnosti a podporu zoskupovania menších projektov na financovanie prostredníctvom zelených dlhopisov.

V tejto súvislosti sú kľúčovými opatreniami na podporu úzkej spolupráce medzi národnými orgánmi a finančnými inštitúciami v oblasti financovania energetickej efektívnosti:

aktívne sa zúčastňovať na činnostiach európskej koalície na financovanie energetickej efektívnosti a nabádať národné centrá, aby určili konkrétne opatrenia podporujúce riešenia financovania energetickej efektívnosti a stratégie na uvoľnenie súkromných investícií,

([16]) Európska koalícia pre energetickú efektívnosť bola zriadená spoločným vyhlásením Komisie a členských štátov v decembri 2023. Koalícia stavia na výsledkoch skupiny finančných inštitúcií pre energetickú efektívnosť (*Energy Efficiency Financial Institutions Group*, EEFIG), ktorá bola vytvorená v roku 2013. Ďalšie informácie: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/financing/european-energy-efficiency-financing-coalition_en.

([17]) Európska koalícia pre energetickú efektívnosť, rozsah činnosti a mandát, pracovný program na prvý rok činnosti. Dostupné na: https://energy.ec.europa.eu/topics/energy-efficiency/financing/european-energy-efficiency-financing-coalition_en.

spolupracovať na zlepšení rámca EÚ na financovanie energetickej efektívnosti, a to aj i) posilnením programov a finančných nástrojov EÚ a členských štátov s cieľom lepšie podporiť rozširovanie súkromných investícií a ii) zlepšením finančného regulačného rámca s cieľom viesť finančné inštitúcie k tomu, aby investovali do energetickej efektívnosti,

nadviazať partnerstvá s cieľom pomôcť komerčným bankám lepšie využívať finančné súvisiace prínosy investícií do energetickej efektívnosti, napr. úspory nákladov na energiu a zhodnotenie aktív, ako súčasť posúdení úverového rizika. Zahŕňa to poskytovanie špecializovanej technickej pomoci finančným inštitúciám, ktoré spravujú finančné nástroje v záujme energetickej efektívnosti kryté z verejných prostriedkov,

podporovať finančné inštitúcie a žiadať od nich, aby ponúkali možnosti financovania ústretové voči zákazníkom, pokiaľ ide o projekty energetickej efektívnosti, s využitím dostupnej podpory verejného financovania a so zaistením všeobecného a nediskriminačného prístupu k úverovým produktom v záujme energetickej efektívnosti.

2.5. **Odporúčanie 6: Čo najviac využívajte fiškálne stimuly na mobilizáciu súkromných investícií do energetickej efektívnosti**

Fiškálne nástroje v oblasti klímy a energetiky, ako sú povinnosti úspor energie, uhlíkové dane a dane z vozidiel, ak sú navrhnuté dôsledne, môžu podporiť národné stratégie financovania energetickej efektívnosti, viesť k zmene správania a stimulovať investície do energetickej transformácie a energetickej efektívnosti.

Daňový systém a fiškálne stimuly môžu zohrávať kľúčovú úlohu pri nabádaní k investíciám do energetickej efektívnosti zavedením fiškálnych odmien a sankcií. Dane a prínosné daňové stimuly sa čoraz viac využívajú na podporu zelenej a energetickej transformácie, ale dosiahnutie rovnováhy medzi ich účinnosťou a širšími politickými dôsledkami zostáva výzvou. Škodlivé fiškálne stimuly a daňové opatrenia môžu mať negatívny dosah na investície do energetickej efektívnosti, napr. v dôsledku odkázanosti na technológie založené na fosílnych palivách a energeticky neefektívne technológie, odrádzania od znižovania spotreby energie alebo odstránenia súvisiacich hospodárskych prínosov zlepšovania energetickej efektívnosti.

Bežné daňové stimuly v záujme energetickej efektívnosti zahŕňajú daňové úľavy (zníženie zdaniteľného príjmu) alebo daňové úvery (zníženie splatných fiškálnych poplatkov) na príjem, prípadne daň z príjmov právnických osôb uložená jednotlivcom alebo spoločnostiam, ktoré investujú do zlepšovania energetickej efektívnosti alebo nadobúdajú energeticky účinné technológie. Daňové úľavy a daňové úvery sú síce výhodné pre podnikový sektor, môžu však byť menej atraktívne pre súkromných občanov, najmä občanov s nízkymi príjmami, keďže ich daňové povinnosti môžu byť príliš nízke na to, aby mohli zmysluplne profitovať z takýchto fiškálnych stimulov.

V tejto súvislosti sú kľúčovými opatreniami na čo najlepšie využitie fiškálnych stimulov na mobilizáciu investícií do energetickej efektívnosti:

— **zvýšiť mieru využitia fiškálnych nástrojov pri stimulovaní energetickej transformácie a energetickej efektívnosti** využitím vnútroštátnej rozpočtovej a fiškálnej zodpovednosti na vytvorenie priaznivého prostredia pre investície do energetickej efektívnosti,

— **odstrániť fiškálne opatrenia a subvencie, ktoré odrádzajú od investícií do zlepšovania energetickej efektívnosti**, napr. opatrenia vedúce k odkázanosti na technológie založené na fosílnych palivách a energeticky neefektívne technológie, alebo ktoré vzhľadom na vysoké fiškálne poplatky odrádzajú od súvisiacich prínosov zlepšovania energetickej efektívnosti,

— **zaviesť pozitívne fiškálne stimuly a daňové opatrenia na mobilizáciu investícií do energetickej efektívnosti**, a to najmä na podporu investícií do energetickej efektívnosti v podnikovom sektore a spracovateľskom priemysle prostredníctvom daňových úľav a daňových úverov.

3. ZLEPŠENIE POSKYTOVANIA PONÚK FINANCOVANIA ENERGETICKEJ EFEKTÍVNOSTI, ZNÍŽENIE RIZIKA INVESTÍCIÍ A MOŽNOSTI REFINANCOVANIA

Na mobilizáciu súkromného kapitálu na investície do energetickej efektívnosti je zásadne dôležité zatraktívniť ponuky súkromného financovania energetickej efektívnosti pre občanov a podniky. Okrem toho je v záujme zvýšenia atraktívnosti súkromných kapitálových investícií do energetickej efektívnosti kľúčové riešiť nadmernú fragmentáciu trhu a nízku štandardizáciu investičných projektov a zlepšiť plán investícií a zoskupenie portfólií s cieľom zlepšiť príležitosti v záujme škálovateľnosti a reprodukovateľnosti. Orgány členských štátov môžu zohrať kľúčovú úlohu pri stimulovaní trhu, aby sa vytvorila a zaviedla široká škála súkromných produktov a služieb financovania energetickej efektívnosti, čím sa investície do energetickej efektívnosti stanú pre občanov a podniky ekonomicky atraktívnejšie a menej zaťažujúce. S výnimkou vlastných zdrojov/úspor možno energetickú efektívnosť financovať pomocou súkromného kapitálu buď zmluvami o úvere – zabezpečenými alebo nezabezpečenými úvermi –, alebo dohodami o poskytovaní služieb a financovaním tretími stranami – najmä službami energetickej efektívnosti a lízingom energetických zariadení.

Maximalizácia mobilizácie súkromného financovania energetickej efektívnosti si vyžaduje aj zlepšenie príležitostí pre finančné inštitúcie a investorov, ktorými sú tretie strany, investovať kapitálové zdroje do energetickej efektívnosti a umožniť občanom a podnikom splniť potrebné prudenciálne požiadavky na prístup k súkromným financiám na financovanie ich projektov. To možno dosiahnuť znížením rizika spojeného s investíciami do energetickej efektívnosti, zvýšením úverovej kapacity občanov a podnikov a zlepšením podmienok refinancovania pre investorov do energetickej efektívnosti. Nasledujúca kapitola sa týka odporúčaní 7 až 12 v hlavnom texte.

3.1. **Odporúčanie 7: Propagujte vytváranie a využívanie špecializovaných úverových produktov a súkromného financovania v záujme energetickej efektívnosti prostredníctvom zmlúv o úvere**

V záujme širšej mobilizácie súkromného kapitálu na investície do energetickej efektívnosti je zásadné, aby orgány členských štátov podporili finančné inštitúcie pri rozvoji trhu a propagovaní využívania špecializovaných úverových produktov v záujme energetickej efektívnosti. V článku 30 ods. 3 prepracovaného znenia smernice o energetickej efektívnosti sa **od členských štátov vyžaduje, aby prijali opatrenia na propagáciu úverových produktov na dosahovanie energetickej efektívnosti, ako sú zelené hypotéky a zelené úvery, a zabezpečili, aby finančné inštitúcie ponúkali tieto produkty široko a nediskriminačne a aby boli viditeľné a dostupné pre všetkých spotrebiteľov** ([18]).

Úverové produkty v záujme energetickej efektívnosti sú úvery, ktoré pokrývajú počiatočné investičné náklady na opatrenia energetickej efektívnosti a pomáhajú prekonať prekážku obmedzených finančných zdrojov. Tieto produkty zahŕňajú štandardné úvery na opatrenia energetickej efektívnosti, hypotéky v záujme energetickej efektívnosti, zelené spotrebiteľské úvery a úvery na obnovu. Možno ich kombinovať s verejnými stimulmi na spolufinancovanie investícií, zníženie úrokových sadzieb a zvýšenie úverového ratingu v prospech dlžníkov.

Úvery v záujme energetickej efektívnosti možno poskytovať prostredníctvom 1. úverových liniek, ktoré ponúkajú banky alebo iné finančné inštitúcie na financovanie opatrení energetickej efektívnosti, a 2. špecializovaných fondov s osobitným mandátom na investovanie do opatrení energetickej efektívnosti, ktoré sú často zamerané na konkrétne odvetvia, napr. budovy alebo priemysel. V EÚ niekoľko komerčných bánk ponúka zelené spotrebiteľné úvery a zelené hypotéky a má stratégie a ciele pre vybraté úverové portfóliá. Podľa Európskeho orgánu pre bankovníctvo však zelené úvery aktuálne predstavujú len malý podiel celkových súvah úverových inštitúcií, a to v priemere 4,5 % všetkých úverov ([19]). Podiel zelených úverov je o niečo vyšší v portfóliách domácností (11 %) a nižší v segmentoch neretailových MSP a nefinančných korporácií ([20]) (približne 2 %). Úverové inštitúcie využívajú viacero možností na vymedzenie zelených úverov vrátane vnútorných štandardov, taxonómie EÚ, zásad združenia pre trh s úvermi týkajúcich sa zelených úverov a označenia hypoték zameraných na energetickú efektívnosť vypracovaného v rámci iniciatívy pre hypotéky v záujme energetickej efektívnosti ([21]).

Členské štáty EÚ by mali určiť a **využívať najlepšie postupy a poznatky získané** zo schém financovania energetickej efektívnosti zameraných na budovy a rozširovať ich. Najúspešnejšie programy v EÚ ([22]) vychádzajú z existujúcich hypotekárnych schém a kombinujú ich so silnými daňovými stimulmi alebo grantmi na modernizáciu v záujme energetickej efektívnosti. Tieto schémy sú prístupné vlastníkom budov, ktorí už plánujú investovať, a zabezpečujú, aby ich investičné rozhodnutia zahŕňali zlepšenia energetickej efektívnosti.

V tejto súvislosti sú kľúčovými opatreniami na propagáciu využívania úverov zameraných na energetickú efektívnosť:

— **podporovať finančné inštitúcie pri rozvoji úverových produktov v záujme energetickej efektívnosti s cieľom rozšíriť špecializované súkromné financovanie energetickej efektívnosti.** To možno dosiahnuť využitím organizačných štruktúr na poskytovanie dodatočných služieb, napr. poradenských a pomocných služieb na podporu požiadaviek a príležitostí spojených so zelenými úvermi v záujme energetickej efektívnosti ([23]). Okrem toho by sa mala poskytovať podpora finančným inštitúciám pri zväčšovaní rozsahu ich úverových produktov, napr. prostredníctvom nástrojov na znižovanie rizík, ako sú úverové záruky, podporou vypracúvania projektov a kampaňami na zvyšovanie povedomia/informovanosti,

([18]) Ďalšie informácie o požiadavkách článku 30 ods. 3 smernice o energetickej efektívnosti sú uvedené v odporúčaní Komisie z 12. decembra 2023 (C/2023/1553).

([19]) Správa orgánu EBA v reakcii na výzvu Európskej komisie na poskytnutie poradenstva v oblasti zelených úverov a hypoték (december 2023). Ďalšie informácie sú uvedené v správe EBA: https://www.eba.europa.eu/sites/default/files/2023-12/e7bcc22e-7fc2-4ca9-b50d-b6e922f99513/EBA%20report%20on%20green%20loans%20and%20mortgages_0.pdf.

([20]) Nefinančná korporácia.

([21]) https://energyefficientmortgages.eu/ projekty Horizont 2020 a LIFE Prechod na čistú energiu.

([22]) Správa skupiny EEFIG z roku 2021 *The evolution of financing practices for energy efficiency in buildings, SME's and in industry* (Vývoj praxe financovania energetickej efektívnosti v segmente budov, MSP a priemyslu).

([23]) Príklady zelených úverov z Belgicka, Estónska, Nemecka a Grécka možno nájsť v správe EBA (december 2023).

— **vytvoriť nástroje pre verejné zelené úvery alebo posilniť existujúce nástroje.** Verejné inštitúcie ponúkajú verejné zelené úvery domácnostiam, podnikom a nájomcom na pokrytie počiatočných nákladov na opatrenia energetickej efektívnosti (alebo takéto úvery nepriamo podporujú). Zvyčajne sú to tzv. zvýhodnené úvery, t. j. úvery s výhodnými, nižšími až nulovými úrokovými sadzbami alebo obdobiami návratnosti. Verejné zelené úvery možno poskytovať z Národných fondov energetickej efektívnosti alebo od podobných subjektov, ktoré propagujú kapitálové investície do energetickej efektívnosti,

— **ponúkať riešenia poskytovania financovania a úverov v záujme energetickej efektívnosti ústretové voči zákazníkom, a to transpozíciou a doplnením ustanovení článku 30 prepracovaného znenia smernice o energetickej efektívnosti do vnútroštátneho právneho rámca.** Finančné inštitúcie by mali posúdiť záujem klientov o zlepšenie energetickej efektívnosti svojich aktív a/alebo nadobudnutie energeticky účinných zariadení, aby im mohli ponúkať špecializované úverové produkty zamerané na energetickú efektívnosť, ktoré zodpovedajú ich záujmom. Finančným inštitúciám sa adresuje výzva, aby popri informáciách o očakávaných úsporách na účtoch za energiu svojim zákazníkom poskytovali aj informácie o produktoch v záujme energetickej efektívnosti a viacerých prínosoch energetickej obnovy,

— **umožniť spoluvlastníckym združeniam, aby spoločne prijímali úvery na financovanie investícií do energetickej efektívnosti, a zjednodušiť postupy riadenia spoluvlastníctva v bytových domoch** s cieľom uľahčiť investície do energetickej efektívnosti. To možno dosiahnuť napr. i) zrušením pravidla jednomyseľného súhlasu pri konečnom rozhodovaní o úveroch na energetickú obnovu alebo ii) nadviazaním spolupráce so spoločnosťami spravujúcimi nehnuteľnosti v snahe medzi spoluvlastníkmi propagovať zlepšovanie energetickej efektívnosti a zmluvy o energetickej efektívnosti ([24]),

— **poskytovať technickú pomoc a poradenstvo finančným inštitúciám** s cieľom vytvoriť interné oddelenia pre vypracúvanie projektov, zriadiť jednotné kontaktné miesto na podporu klientov, ponúkať klientom (MSP, domácnostiam) energetický audit, budovať kapacitu úverových pracovníkov na rozvoj pracovnej sily predajcov produktov v záujme energetickej efektívnosti.

3.2. Odporúčanie 8: Vytvorte vhodné podmienky pre potrebný regulačný rámec a podporte inovatívne schémy financovania, ako je financovanie cez dane a účty za energie

Schémy financovania na základe majetku, napr. financovanie cez dane a účty za energie, ponúkajú mnohé výhody pri uľahčovaní investícií do energetickej efektívnosti a prilákaní súkromného kapitálu. Majú dve výhody: využívajú alternatívne spôsoby splácania, napr. účty za energie a dane z majetku, na zníženie transakčných nákladov spojených s úvermi na zlepšenie energetickej efektívnosti, a oddeľujú financovanie od vlastníctva, čím riešia otázku návratnosti dlhodobých investícií.

Tento prístup môže pomôcť prekonať prekážku obmedzených finančných zdrojov, a to najmä pre domácnosti a MSP s nízkymi príjmami, pretože rieši otázky obmedzených krátkodobých finančných výnosov a predĺžených období návratnosti v prípade zlepšovania energetickej efektívnosti. Hoci boli v rôznych členských štátoch EÚ vypracované niektoré pilotné schémy financovania cez dane a účty za energie, potrebný regulačný rámec často chýba. V **článku 30 ods. 3 prepracovaného znenia smernice o energetickej efektívnosti sa od členských štátov vyžaduje, aby prijali opatrenia na uľahčenie vykonávania schém financovania prostredníctvom účtov za energie** ([25]) **a daní vo svojich vnútroštátnych rámcoch**.

Schémy financovania cez účty za energie môžu ponúknuť atraktívne podmienky, napríklad nízke úrokové sadzby a dlhé doby splatnosti, pričom tieto schémy môžu byť široko dostupné za predpokladu, že sa zavedú spoľahlivé opatrenia v oblasti analýzy rizika a opatrenia na jeho zmiernenie ([26]). Na umožnenie a vykonávanie týchto schém môžu národné orgány použiť plán využívania schém účtov za energie vypracovaný v rámci projektu RenOnBill ([27]).

([24]) Pozri napr.: *Syndicat National des Propriétaires et Copropriétaires* (Národný zväz vlastníkov a spoluvlastníkov) a *Engie Electrabel „La copropriété, ses travaux et leur financement"*.

([25]) Financovanie cez účty za energie je metóda financovania obnovy budov v záujme energetickej efektívnosti, pri ktorej účet za energie slúži ako prostriedok splácania. Schémy účtov za energie využívajú existujúce platobné systémy podnikov verejných služieb na zníženie transakčných nákladov a rizika potenciálneho nesplácania úverov.

([26]) Štruktúry schém financovania cez účty za energie sú uvedené v odporúčaní Komisie z 12. decembra 2023 (C/2023/1553).

([27]) Európsky plán obnovy budov prostredníctvom účtov za energie (2022) RenOnBill H2020 Project. V rámci projektu RenOnBill (2019 – 2022) sa spojili poradenské spoločnosti, energetické podniky a finančné inštitúcie s cieľom otestovať schémy financovania cez účty za energie v Nemecku, Taliansku, Španielsku a Litve so zámerom rozšíriť ich zavádzanie v celej Európe. Viac informácií o pláne realizácie RenOnBill: https://renonbill.eu/knowledge-sharing/european-on-bill-building-renovation-roadmap?briefings=on&brochures=on&factsheets=on&infographics=on&language=any&reports=on&scientificpapers=on&tools=on&page=1.

V tejto súvislosti sú kľúčovými opatreniami v oblasti financovania cez účty za energie:

— **posúdiť, či vnútroštátny rámec umožňuje vypracovanie schém financovania cez účty za energie**. Kľúčovými prvkami na zváženie sú: vhodný legislatívny rámec umožňujúci podnikom verejných služieb pôsobiť ako veritelia; správne a rozsiahle vykonávanie pravidiel EÚ týkajúcich sa individuálneho merania a presnosti spotreby energie samostatných jednotiek; ustanovenia na ochranu investorov pred nesplácaním úveru pri súčasnom zachovaní ochrany spotrebiteľa; možnosť pre podniky verejných služieb a finančné inštitúcie používať záznamy o platbách faktúr na posúdenie rizikového profilu koncových odberateľov a predpisy upravujúce vzťahy medzi vlastníkom a nájomcom, ktoré podporujú spravodlivé rozdelenie investičných nákladov a splátok úverov,

— **udeliť energetickým podnikom právo poskytovať financovanie v záujme energetickej efektívnosti**. V prípade schém financovaných podnikmi verejných služieb môže byť potrebné, aby členské štáty EÚ zmenili právne predpisy týkajúce sa veriteľov s cieľom potvrdiť, že podniky verejných služieb majú zákonné právo poskytovať úvery na účely obnovy. Riešenia v podobe financovania cez účty za energie si vyžadujú, aby podniky verejných služieb poskytli kapitál na financovanie prác v záujme energetickej efektívnosti, zatiaľ čo spotrebiteľ spláca tento úver pravidelnými platbami, ktoré sú súčasťou existujúcich účtov za energie,

— **zabezpečiť dostatočný peňažný tok v implementujúcich subjektoch (napr. podniky verejných služieb, spoločnosti ESCO) na dosiahnutie rozsahu a/alebo zriadiť celoštátne alebo miestne záručné a podporné fondy.** Napríklad Národný fond energetickej efektívnosti by mohol odkúpiť pohľadávky vyplývajúce zo schémy financovania cez účty za energie a zabezpečiť zníženie rizika s cieľom poskytnúť finančné krytie pilotným schémam (napr. prostredníctvom úverových záruk), **verejné záručné fondy a úverové linky**, ktoré dokážu uľahčiť implementáciu schém financovania cez účty za energie podnikmi verejných služieb a finančnými inštitúciami. Takéto záruky by sa mohli aktivovať, ak by vlastník domu nesplácal svoj úver, čím by sa znížilo investičné riziko vnímané veriteľmi. Úverové linky osobitne zamerané na podporu financovania cez účty za energie by sa mohli zaviesť ako súčasť verejného financovania energetickej efektívnosti, napr. Národných fondov energetickej efektívnosti. Podpora z verejného rozpočtu na využívanie schém financovania cez účty za energie by mohla mať formu čiastočného alebo úplného pokrytia splátok úrokových sadzieb koncových odberateľov v rámci ich účtov za energie, vďaka čomu by mohli naplno využiť peňažné prínosy úspor energie. Prípadne môže mať formu spolufinancovania s cieľom znížiť celkové investičné náklady na konkrétne náročné projekty (hĺbková obnova, budovy s najhoršou energetickou hospodárnosťou, zraniteľné domácnosti).

Schémy financovania cez dane spočívajú v tom, že domácnostiam alebo spoločnostiam umožnia požičať si prostriedky na pokrytie nákladov na obnovu bytových alebo komerčných budov, nákup energeticky účinných spotrebičov alebo zariadení alebo iné zlepšenie energetických procesov, pričom **ako prostriedok splácania** sa používajú osobitné dane a/alebo iné poplatky súvisiace s majetkom. Schémy financovania cez dane zahŕňajú mechanizmy, ktoré umožňujú prevod dlhu z predchádzajúcich majiteľov na nasledujúcich majiteľov bez toho, aby bolo dlh potrebné vyplatiť. Zavádza sa tým jasný mechanizmus prevodu dlhu v záujme prekonania prekážok, ktoré odrádzajú majiteľov od investovania do opatrení energetickej efektívnosti s dlhým obdobím návratnosti. Schémy financovania cez dane umožňujú majiteľom realizovať zlepšenia bez veľkých počiatočných platieb v hotovosti (v niektorých prípadoch počiatočné financovanie predstavuje 100 %) a splácať náklady počas obdobia 10 či 20 rokov prostredníctvom dane z majetku alebo iných fiškálnych poplatkov súvisiacich s budovami. Poskytovať ich možno buď z verejných zdrojov, napríklad obecných rád, alebo zo súkromných fondov.

Medzi príklady schém financovania cez dane patrí projekt EuroPACE v Španielsku ([28]) a projekt FITHOME ([29]), ktorým sa ďalej rozvinul prístup EuroPACE v Holandsku v spolupráci s miestnymi orgánmi a finančnými inštitúciami.

V tejto súvislosti sú kľúčovými opatreniami v oblasti financovania cez dane:

— **posúdiť, či vnútroštátny rámec umožňuje vypracovanie schém financovania cez dane**. Zahŕňa to analýzu daňových systémov a identifikáciu potreby regulačných reforiem zdaňovania majetku a iných súvisiacich poplatkov týkajúcich sa budov s cieľom umožniť zavedenie schém financovania cez dane. Súčasťou toho je aj zaistenie, aby miestne verejné orgány mohli vyberať splátky a prevádzať ich súkromným investorom bez toho, aby ich konsolidovali do svojho rozpočtu miestnej samosprávy. Existencia dane z majetku alebo podobných fiškálnych poplatkov týkajúcich sa budov je predpokladom implementácie financovania cez dane,

([28]) Projekt EuroPACE Horizont 2020, https://cordis.europa.eu/article/id/422271-a-home-based-financing-model-to-boost-investments-in-sustainable-renovation.

([29]) V rámci projektu FITHOME sa vypracoval program financovania cez dane zameraný na investície do energetickej efektívnosti obytných nehnuteľností v Holandsku. Túto iniciatívu vedie holandská spoločnosť De Woonpas v spolupráci s niektorými holandskými obcami. Program financovania cez dane funguje primárne prostredníctvom dvoch účelovo vytvorených subjektov, a to SVGVR (nadácia Verzamelgelden) a SWGVR (nadácia Waarborg). Banka BNG (banka pre obce v Holandsku) požičiava peniaze nadácii SVGVR, ktorá v mene obce hradí náklady na práce. Majiteľom domov sa následne účtuje „daň za zlepšenie“ – mesačná daň zo zvýšenej hodnoty nehnuteľnosti – počas 30 rokov, ktorá sa vypočíta tak, aby sa zabezpečilo, že splácanie dlhu je pre majiteľov cenovo dostupné. SVGVR prijíma platby daní, kým SWGVR funguje ako záruka, pričom na mesačnú daň uplatňuje malú percentuálnu sadzbu na pokrytie finančných rizík pre obce pre prípad, že by majitelia domov mali problémy so splácaním. Tento proces je prepojený s holandským katastrálnym systémom „Kadaster“ na monitorovanie výberu dane za zlepšenie. Viac informácií je k dispozícii na tejto adrese: FITHOME Horizon 2020 project, https://cordis.europa.eu/project/id/892214.

— **zaviesť postupy na zabezpečenie splácania prostredníctvom daní viazaných na majetok a prevodu dlhu spolu s vlastníctvom.** Implementácia schém financovania cez dane si vyžaduje účinné postupy vymáhania v prípadoch, že sa dane nezaplatia, alebo v prípade už existujúcich žiadostí o splatenie iných dlhov pred uplatnením financovania cez dane. Obce zohrávajú kľúčovú úlohu pri prevode splátok medzi domácnosťami a investormi a mali by mať možnosť nekonsolidovať tieto činnosti v rámci rozpočtu obce,

— **zapojiť nevyhnutné zainteresované strany na základe skúseností s úspešnými európskymi projektmi.** Financovanie cez dane zahŕňa viacero zainteresovaných strán vrátane štátnej správy a miestnej samosprávy, finančných inštitúcií, inštalatérov a majiteľov domov. Financovanie energetickej obnovy cez dane možno poskytovať prostredníctvom úverov od finančných inštitúcií, pričom zlepšenia energetickej efektívnosti realizujú konkrétni dodávatelia a náklady sa hradia prostredníctvom dane z majetku alebo iných fiškálnych poplatkov.

3.3. Odporúčanie 9: Odstráňte prekážky a rozširujte financovanie energetickej efektívnosti prostredníctvom dohôd o poskytovaní služieb a podporujte trh s energetickými službami

Trh s energetickými službami, a to najmä prostredníctvom zmluvy o energetickej efektívnosti, je kľúčovým ekosystémom na uvoľnenie súkromného financovania energetickej efektívnosti a podporu obchodného prípadu energetickej efektívnosti. Trh spoločností poskytujúcich energetické služby (ESCO) pri financovaní investícií do energetickej efektívnosti vychádza z dohôd o poskytovaní služieb a lízingu, ktoré umožňujú presunúť investičné náklady z kapitálových výdavkov na prevádzkové náklady, pričom sa uprednostňuje dosahovanie neustálej výkonnosti z hľadiska energetickej efektívnosti v priebehu času.

Na uľahčenie rozširovania zmlúv o energetickej efektívnosti a rastu trhu spoločností ESCO je dôležité zaviesť rozsiahle programy energetickej efektívnosti, ktoré dokážu štandardizovať a zoskupovať plány investícií, a to najmä pokiaľ ide o verejné a komerčné budovy a MSP. V priemysle a segmente MSP môžu spoločnosti ESCO ([30]) uskutočňovať komplexné energetické projekty poskytovaním technických odborných znalostí a financovania v oblastiach, ktoré nie sú hlavnou podnikateľskou činnosťou daného priemyselného odvetvia (napr. rekuperácia a opätovné použitie odpadového tepla).

Zmluva o energetickej efektívnosti sa použije vtedy, keď sa protistrana (napr. spoločnosť ESCO) zaviaže inštalovať potrebné zariadenia a zaručí konkrétnu výkonnosť z hľadiska úspor energie. V týchto zmluvách sa stanovujú počiatočné podmienky a rozdelenie priebežných platieb, ktoré majú byť nižšie ako finančné úspory dosiahnuté úsporami energie vďaka projektu. Zákazníkovi ponúkajú ucelené riešenie, pričom počas celého trvania zmluvy má daný zákazník len jednu protistranu. Poskytovatelia zmlúv o energetickej efektívnosti riadia aj riziká spojené s výkonnosťou a zaručujú úspory. S týmito zmluvami sú však spojené zvýšené transakčné náklady a vysoké kapitálové požiadavky na zabezpečenie kontinuity operácií, keďže spoločnosti ESCO sú refinancované dlhodobými splátkami s nízkou hodnotou, pričom chýba štandardizovaný rámec a vzory na monitorovanie a overovanie úspor. Keďže neexistujú špecializované schémy záruk ani iné formy podpory z verejného rozpočtu, tieto výzvy často vedú k intervenciám zameraným na nákladovo optimálne opatrenia energetickej efektívnosti, pri ktorých sa kladie dôraz na krátke časy návratnosti, a to z dôvodu neochoty poskytovateľov zmlúv o energetickej efektívnosti znášať dlhodobé riziko.

Takáto zmluva je mimoriadne vhodná na realizáciu zlepšení energetickej efektívnosti vo verejnom sektore, kde komplexné odborné znalosti a zaručená výkonnosť, ktoré prinášajú poskytovatelia služieb, zaisťujú účinnosť investícií. Technické riziko dosiahnutia úspor energie nesie poskytovateľ služby počas celého trvania zmluvy. Financovanie treťou stranou so splácaním počiatočných investičných nákladov prostredníctvom úspor nákladov na energiu umožňuje postupnú realizáciu projektov, aj keď verejné finančné prostriedky nie sú dostatočné, a vďaka možnosti mimosúvahového účtovania zmlúv o energetickej efektívnosti môžu verejné účty zostať vyrovnané. Verejným obstarávateľom sa odporúča, aby pri zadávaní zákaziek na služby s významným energetickým obsahom (napr. dodávka tepla) posúdili uskutočniteľnosť uzavretia dlhodobých zmlúv o energetickej efektívnosti, ktoré poskytujú dlhodobé úspory energie. S cieľom uľahčiť využívanie týchto zmlúv pri investíciách verejného a súkromného sektora a odstrániť administratívne prekážky by členské štáty mali poskytnúť štandardné vzorové zmluvy, ktoré budú musieť byť v prípade verejného sektora v súlade s príručkou Eurostatu o mimosúvahovom účtovaní zmlúv o energetickej efektívnosti v rámci verejného účtovníctva.

Súkromné zdroje na zlepšenie energetickej efektívnosti môžu pochádzať z vlastných zdrojov spoločností ESCO alebo z **financovania tretími stranami** so zapojením úverových inštitúcií alebo iných súkromných investorov, často v podobe dlhového financovania. Pri prvej možnosti si spoločnosti ESCO požičiavajú finančné zdroje nutné v záujme realizácie projektu. Pri druhej možnosti si odberateľ energie/zákazník zoberie úver od finančnej inštitúcie, ktorý je krytý dohodou o záruke úspor energie uzavretou zo strany spoločnosti ESCO. Záruka úspor energie znižuje riziko vnímané bankou a preukazuje, že projekt vytvorí pozitívny peňažný tok, t. j. že dosiahnuté úspory rozhodne pokryjú splácanie dlhu s pozitívnym účinkom na dohodnuté úrokové sadzby.

([30]) JRC Európskej komisie (2017), *Energy Service Companies in the EU* (Spoločnosti poskytujúce energetické služby v EÚ). Dokument poskytuje prehľad typov spoločností ESCO a príklady z členských štátov.

Využitie zmlúv o energetickej efektívnosti a trhu pre spoločnosti ESCO je síce prítomné a funkčné v prípade komerčných a verejných budov, existuje však potenciál rozšírenia v priemysle, a to najmä pokiaľ ide o MSP a ich výrobné procesy, ako aj obnovu súkromných obytných budov. Na podporu spoločností ESCO pri prenikaní na tieto trhy je zásadné znížiť riziká a neistotu, pokiaľ ide o schopnosť klientov splácať počiatočné financovanie, a chrániť spoločnosti ESCO pred klientmi, ktorí by nesplácali dlh, pričom v takomto prípade môžu byť prospešné verejné záručné prostriedky konkrétne pridelené na financovanie zmlúv o energetickej efektívnosti a spoločnostiam ESCO. Existujúce prekážky rozšírenia trhu spoločností ESCO a súkromného financovania zároveň nesúvisia len s rizikovým profilom potenciálnych zákazníkov, ale aj s vlastnou likviditou kapitálu spoločností ESCO a ich schopnosťou zvýšiť kapacitu znášať riziko, a teda schvaľovať nové operácie. Z týchto dôvodov predstavujú kľúčový spôsob rozšírenia operácií spoločností ESCO mechanizmy refinancovania, ako sú faktoringové fondy a osobitné finančné subjekty pre energetickú efektívnosť, ktoré nadobúdajú pohľadávky spoločností ESCO na účely sekuritizácie na sekundárnom trhu.

Presvedčivý príklad toho, ako možno využiť zmluvy o energetickej efektívnosti a operácie spoločností ESCO, ponúka projekt FinEERGo-Dom ([31]).

V tejto súvislosti sú kľúčovými opatreniami na ďalší rozvoj trhu so službami energetickej efektívnosti a financovania spoločností ESCO:

— **využívať podporu z verejného rozpočtu EÚ a členských štátov na rozvoj trhu spoločností ESCO uľahčením financovania týchto spoločností a účelovo vytvorených subjektov pôsobiacich v oblasti energetickej efektívnosti**. Zaviesť záručné fondy na účely zmlúv o energetickej efektívnosti, nástroje refinancovania spoločností ESCO a schémy faktoringu s cieľom podporiť schopnosť spoločností ESCO znášať riziká, znížiť riziko ich existujúcich operácií a zvýšiť ich potenciál financovania a prienik na trhu,

— **presadzovať úlohu spoločností ESCO a nových foriem uzatvárania zmlúv, napr. „energia ako služba“ a zmluva o energetickej efektívnosti, ako piliera vnútroštátnej politiky energetickej efektívnosti.** Tieto obchodné modely majú značný potenciál riešiť otázku počiatočných investičných nákladov na intervencie v záujme energetickej efektívnosti a čistých elektrifikačných technológií,

— **presadzovať aktualizáciu legislatívnych rámcov a verejných ponúk tak, aby sa výslovne uznalo a uľahčilo financovanie spoločností ESCO a uzatváranie zmlúv o energetickej efektívnosti.** Uznať „energiu ako službu“ a zmluvy o energetickej efektívnosti za kľúčový obchodný model na prilákanie účasti súkromného trhu s cieľom speňažiť úspory energie ako obchodovateľnú komoditu,

— **rozvíjať partnerstvá medzi poskytovateľmi technológií, distribútormi energie, ako aj spoločnosťami poskytujúcimi energetické služby a finančnými inštitúciami** s cieľom propagovať udržateľné a efektívne energetické riešenia, mechanizmy reakcie na strane dopytu a flexibilitu energetického systému. Táto spolupráca môže viesť ku komplexným ponukám, ktoré integrujú energeticky účinné technológie, ako sú tepelné čerpadlá, s distribučnými sieťami a službami,

— **podporovať zavádzanie modernej infraštruktúry merania** vrátane inteligentných a energetických sietí, ktoré dokážu automaticky monitorovať toky energie a prispôsobiť sa zmenám v ponuke energie a dopyte po nej. Spájanie inteligentných meradiel s inteligentnými sieťami môže spotrebiteľom a dodávateľom poskytnúť informácie o spotrebe energie v reálnom čase.

3.4. **Odporúčanie 10: Zaveďte verejné záruky a iné nástroje na znižovanie rizík s cieľom zlepšiť prístup k súkromnému financovaniu energetickej efektívnosti**

Pokiaľ ide o segmenty trhu, ako sú domácnosti s nízkymi príjmami a MSP, vypracúvanie investícií do energetickej efektívnosti často brzdí vysoké riziko a zložitý prístup k financovaniu. Súkromné financovanie podporené verejnými zárukami alebo úvermi však môže byť účinným prostriedkom na zameranie sa na tieto segmenty. Nástroje na znižovanie rizík, ako sú verejné záruky, udržateľné využívanie grantov a subvencií a štandardizácia, dokážu znížiť úverové riziko a zvýšiť dôveru v investície do energetickej efektívnosti.

([31]) V rámci projektu FinEERGo-DOM sa prispôsobil a implementoval inovatívny lotyšský model nástroja v záujme energetickej efektívnosti budov (LABEEF) v Poľsku, Rakúsku, Rumunsku, na Slovensku a v Bulharsku. Projekt uľahčil komplexnú hĺbkovú obnovu v sektore budov využitím modelu zmlúv na základe výkonnosti, ktorým sa zaručili úspory a využili spôsobilosti spoločností ESCO. Súčasťou inovatívneho finančného modelu bolo prijatie prístupu zmlúv o energetickej efektívnosti, ktorým sa odstránila potreba majiteľov budov investovať počiatočný kapitál, vďaka čomu sa projekty obnovy stali finančne životaschopnými a zvýšila sa likvidita spoločností ESCO. Viac informácií je k dispozícii na tejto adrese: https://fineergodom.eu.

Verejnými zárukami možno zvýšiť investície do energetickej efektívnosti znížením rizika projektov pre veriteľov a investorov. Možno vďaka nim zvýšiť úverovú bonitu majiteľov domov a podnikov, doplniť národné programy a uľahčiť prístup k súkromnému spolufinancovaniu. Verejné záruky môžu zároveň sčasti alebo úplne pokryť investičné náklady v prípadoch nedosiahnutia očakávaných úspor energie, problémov pri implementácii alebo neschopnosti dlžníka splácať dlh. Okrem toho môžu podporiť nízke až nulové úrokové sadzby úverov v záujme energetickej efektívnosti a zoskupovanie a štandardizáciu menších projektov, čím sa uľahčí refinancovanie, sekuritizácia a účasť na sekundárnom trhu. Ďalej môžu podporiť využívanie inovatívnych schém financovania energetickej efektívnosti, ktoré dokážu jednoduchšie prilákať súkromný kapitál, a to takými prostriedkami, ako je účasť spoločností ESCO a financovanie cez dane a účty za energie. Inovatívne riešenia financovania si často vyžadujú verejné záruky nielen na zníženie investičných rizík, ale aj na zvýšenie dôvery, ktorú jednotlivci a súkromné podniky vkladajú do inovatívnejších prístupov na podporu zvyšovania energetickej efektívnosti.

Kľúčovými nástrojmi na znižovanie rizík sú aj prostriedky umožňujúce transakcie, napr. podpora v podobe **technickej pomoci** a **iné agregátory projektov v oblasti energetickej efektívnosti**. Podporou vypracúvania plánov pre projekty energetickej efektívnosti prostredníctvom štandardizovaného posudzovania, praxe a postupov, nástrojov technickej pomoci a agregátorov projektov sa vytvára trhová prax a buduje dôvera medzi súkromnými investormi. Nástroje na znižovanie rizík a prostriedky umožňujúce transakcie sa považujú na nových trhoch za zvlášť dôležité z dôvodu vysokých vnímaných rizík, nedostatočnej informovanosti o nich vo finančných inštitúciách a nedostatočnej rozvojovej kapacity v odvetví energetickej efektívnosti. Okrem toho je ďalším mocným nástrojom na znižovanie rizík jasný trhový signál zo strany vnútroštátnych vlád o uprednostňovaní investícií v záujme energetickej efektívnosti, čo poskytuje dlhodobú perspektívu a buduje dôveru medzi súkromnými a inštitucionálnymi investormi.

V tejto súvislosti sú kľúčovými opatreniami na podporu vytvárania nástrojov na znižovanie rizík a schém verejných záruk v záujme energetickej efektívnosti:

— **zriadiť nástroje dlhodobých verejných záruk na úvery a služby v záujme energetickej efektívnosti**. Takéto nástroje by sa mali zaviesť ako špecializované úverové linky a fondy v rámci vnútroštátnej organizácie zodpovednej za kapitálové investície vrátane národných podporných bánk a Národných fondov energetickej efektívnosti, ak existujú. Verejné záruky možno zaviesť ako doplnok k národným programom a verejným stimulom v záujme energetickej efektívnosti s cieľom zlepšiť prístup k súkromnému kapitálu alebo vytvoriť lepšie podmienky pre úvery od komerčných bánk,

— **identifikovať riziká špecifické pre jednotlivé krajiny a ťažkosti účastníkov trhu pri prístupe k financiám**, napr. domácností s nízkymi príjmami a MSP. Politiky v oblasti energetickej efektívnosti, ktoré sú osobitne zamerané napr. na domácnosti s nízkymi príjmami, majú pozitívny sociálny vplyv a môžu priniesť viaceré výhody. Zahŕňajú energetické audity v kombinácii s finančnými nástrojmi pozostávajúcimi z úverov a grantov na obnovu budov alebo špecializované kampane na zvyšovanie povedomia založené na lepšom pochopení príležitostí spojených s energetickou efektívnosťou a ich nákladov a prínosov,

— **využiť verejné záruky na podporu rozvoja inovatívnych schém financovania energetickej efektívnosti vrátane možností financovania prostredníctvom energetickej efektívnosti ako služby.** Záruky energetickej hospodárnosti môžu napríklad prilákať viac spoločností ESCO, zvýšiť ich rozširovanie na trhu, umožniť im osloviť nové trhy a podporiť naštartovanie trhu s energetickými službami v sektore bývania.

3.5. Odporúčanie 11: Podporujte možnosti refinancovania a zlepšite podmienky pre rozvoj sekundárneho trhu v záujme energetickej efektívnosti

Uľahčenie rozvoja sekundárneho trhu v záujme energetickej efektívnosti, napr. prostredníctvom zelených dlhopisov ([32]), môže zvýšiť počet projektov energetickej efektívnosti a výrazne zlepšiť dostupnosť kapitálu pre súkromných investorov investujúcich do energetickej efektívnosti. Zelené dlhopisy sa emitujú najmä na energetické aktíva vrátane energetickej efektívnosti. Odvetvie energetickej efektívnosti zahŕňa nové a renovované budovy, uskladňovanie energie, diaľkové vykurovanie, inteligentné siete, spotrebiče a výrobky. Emisia zelených dlhopisov poskytuje rozsiahly súbor finančných prostriedkov pre investorov, silný pákový efekt, nepotrebuje verejné financovanie a vysiela silné signály na trhu. Dokáže prilákať nových investorov a zdôrazniť potrebu väčšieho zamerania sa na prahové hodnoty energetickej efektívnosti a portfóliá hĺbkovej obnovy budov.

([32]) Zelené dlhopisy sú typom dlhu emitovaného verejnými alebo súkromnými inštitúciami na vlastné financovanie, pričom sa zaväzujú v rámci nich k použitiu získaných finančných prostriedkov na environmentálny projekt alebo projekt súvisiaci s riešením zmeny klímy. Pozri príklady v správe skupiny finančných inštitúcií pre energetickú efektívnosť z roku 2022 *Report on the evolution of financing practices for energy efficiency in buildings, SME's and in industry* (Správa o vývoji praktík financovania energetickej hospodárnosti budov, energetickej efektívnosti MSP a priemyslu) https://op.europa.eu/publication-detail/-/publication/a3032517-c761-11ec-b6f4-01aa75ed71a1.

22. novembra 2023 bolo prijaté **nariadenie o dobrovoľnej norme pre európske zelené dlhopisy** ([33]). Emisia zelených dlhopisov podľa tejto novej normy si vyžaduje plný súlad s kritériami taxonómie EÚ pre aktíva financované zeleným dlhopisom.

Rozvoj sekundárneho trhu v záujme energetickej efektívnosti je často spojený so zriadením agregátorov projektov, s refinancovaním energetickej efektívnosti a nástrojmi forfaitingu. Refinancovanie v záujme energetickej efektívnosti zahŕňa prevod práv na pohľadávky súvisiace s úsporami (nákladov na) energie a/alebo na očakávané splátky investície do energetickej efektívnosti na finančné inštitúcie alebo inštitucionálnych investorov. V kontexte financovania spoločností ESCO a zmlúv o energetickej efektívnosti môžu spoločnosti ESCO alebo pôvodný veriteľ previesť práva na budúce platby vyplývajúce zo zmlúv o energetickej efektívnosti, čo spoločnostiam ESCO umožní získať kapitálové injekcie a likviditu na rozšírenie ich operácií. Spoločnosti ESCO a finančné inštitúcie často vytvárajú špecializované partnerstvá na zoskupovanie pohľadávok vyplývajúcich zo zmlúv o energetickej efektívnosti v rámci špecializovaných zelených dlhopisov. Vznikli tzv. super-ESCO v záujme zoskupovania projektov, ktoré pôsobia ako sprostredkovatelia medzi spoločnosťami ESCO a inštitucionálnymi investormi. V kontexte úverov a hypoték v záujme energetickej efektívnosti finančné inštitúcie zvyčajne zoskupujú existujúce dlhy spojené s takýmito úvermi a hypotékami v rámci zelených dlhopisov, ktoré sa majú umiestniť na sekundárny trh. Zriadenie nástrojov forfaitingu a refinancovania môžu podporiť národné orgány a verejné intervencie, napr. zriadením nástrojov, ktoré vytvárajú lepšie podmienky pre zoskupovanie projektov od rôznych pôvodcov úverov. Príkladom tohto druhu spoločnej iniciatívy je sekuritizačný fond ([34]) UCI v Španielsku a Portugalsku.

V tejto súvislosti sú kľúčovými opatreniami pre členské štáty:

— **stimulovať a podporovať rozvoj trhu so zelenými dlhopismi** vo svojom vnútroštátnom kontexte vrátane emisie celoštátnych a regionálnych zelených dlhopisov, propagácie používania dobrovoľnej normy pre európske zelené dlhopisy a/alebo stanovenia osobitných noriem prispôsobených špecifikám a potrebám ich trhu,

— **nadviazať špecializované dialógy s finančnými inštitúciami** s cieľom uľahčiť zhromažďovanie a výmenu najlepších postupov v oblasti rozvoja zelených dlhopisov v záujme energetickej efektívnosti a výmeny informácií o tom, ako zlepšiť podmienky pre rozvoj sekundárneho trhu s investíciami do energetickej efektívnosti,

— **podporiť zriadenie špecializovaných nástrojov refinancovania v záujme energetickej efektívnosti** vrátane schém faktoringu pre zmluvy o energetickej efektívnosti a vytvorenia superESCO a sekuritizačných fondov v záujme energetickej efektívnosti ako spoločných iniciatív medzi podpornými bankami a súkromnými finančnými inštitúciami.

3.6. **Odporúčanie 12: Zlepšite zber údajov o energetickej efektívnosti vrátane údajov o finančnej výkonnosti investícií do energetickej efektívnosti a podporte opatrenia na monitorovanie a overovanie úspor energie**

Komplexné a systematické sledovanie údajov o investíciách do energetickej efektívnosti je aj naďalej výzvou. Posilnenie systémov podávania správ v kombinácii s monitorovaním a referenčným porovnávaním energetickej a finančnej výkonnosti môže zlepšiť prístup k energetickej efektívnosti z hľadiska financií.

Harmonizáciou a zjednodušením postupov monitorovania a overovania úspor energie vo všetkých členských štátoch a u finančných investorov možno znížiť transakčné náklady, vybudovať dôveru vo finančnú výkonnosť investícií do energetickej efektívnosti, zlepšiť podmienky pre integráciu trhu so službami energetickej efektívnosti a zvýšiť dôveru v peňažnú hodnotu súvisiacu s úsporami energie a ich obchodovateľnosť.

([33]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/2631 z 22. novembra 2023 o európskych zelených dlhopisoch a voliteľnom zverejňovaní informácií pri dlhopisoch uvádzaných na trh ako environmentálne udržateľné a pri dlhopisoch viazaných na udržateľnosť (Ú. v. EÚ L, 2023/2631, 30.11.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2631/oj).

([34]) Sekuritizačný fond RMBS Green Prado XI/UCI je spoločná iniciatíva so zapojením EIB, Instituto de Crédito Oficial (ICO) a Unión de Créditos Inmobiliarios (UCI) s cieľom sekuritizovať hypotekárne úvery na bývanie zo Španielska a z Portugalska. Podporuje projekty energetickej efektívnosti v oblasti bývania v Španielsku a Portugalsku zoskupením hypotekárnych úverov na bývanie v rámci sekuritizovaného portfólia. Sekuritizačný fond zoskupuje aktíva (hypotekárne úvery na bývanie v rámci fondu UCI) s cieľom vytvoriť investičné portfóliá atraktívne pre inštitucionálnych investorov. Viac informácií je k dispozícii na tejto stránke: https://www.eib.org/en/press/all/2023-165-eib-group-and-ico-invest-in-uci-securitisation-fund-for-renovating-and-building-residential-homes-using-sustainable-criteria-in-spain-and-portugal.

V článku 8 smernice o energetickej efektívnosti a prílohe V k nej sa stanovujú spoločné kritériá týkajúce sa opatrení na overovanie a kontrolu úspor energie s cieľom splniť každoročné povinnosti úspor energie. Okrem toho finančné inštitúcie a investori môžu používať európske i medzinárodné normy ([35]) na meranie a overovanie výkonnosti z hľadiska úspor energie dosiahnutých vďaka ich úverovým operáciám.

V tejto súvislosti sú kľúčovými opatreniami na zlepšenie zberu údajov, analýzy a podpory harmonizácie monitorovacích a overovacích opatrení:

— **podporiť harmonizáciu, štandardizáciu a zjednodušenie opatrení na monitorovanie a overovanie úspor energie vo všetkých členských štátoch a hospodárskych odvetviach**. Monitorovanie a overovanie úspor energie by sa malo zjednodušiť a harmonizovať medzi rôznymi účastníkmi trhu, a to od spoločností ESCO zodpovedných za zabezpečovanie energetickej hospodárnosti investícií až po finančné inštitúcie zodpovedné za plnenie ich povinností poskytovania informácií, ktoré by zároveň mohli mať záujem o obchodovanie s investičnými pohľadávkami na sekundárnom trhu. Prekážky napríklad v podobe rozmanitých a/alebo príliš komplexných metód výpočtu v jednotlivých členských štátoch a hospodárskych odvetviach by mali byť predmetom cezhraničnej harmonizácie ako súčasti spolupráce členských štátov v rámci spoločných fór EÚ venovaných energetickej efektívnosti, ako sú koordinované postupy alebo skupiny expertov na smernicu o energetickej efektívnosti a smernicu o energetickej hospodárnosti budov. Vytvorenie vnútroštátnych schém v záujme úspor energie (povinná schéma pre dodávateľov energie, ciele úspor energie pre veľké energeticky náročné spoločnosti) môže uľahčiť štandardizáciu oprávnených riešení energetickej efektívnosti a postupov merania a overovania úspor energie,

— **presadzovať uplatňovanie medzinárodných noriem** ako nástrojov na znižovanie rizík s cieľom posudzovať a merať energetické a environmentálne prínosy a súvisiace prínosy projektov energetickej efektívnosti. Uplatňovanie medzinárodných noriem a odkazovanie na ne, napr. v rámci postupu finančných inštitúcií týkajúceho sa náležitej starostlivosti a upisovania, môže umožniť transparentnosť, porovnateľnosť rôznych možností, ako aj zvýšiť význam podávania správ a poskytovania informácií.

([35]) Medzi príklady noriem vypracovaných európskou normalizačnou organizáciou, ktoré sú relevantné pre odvetvie budov a priemysel, patrí: Energetický audit (EN 16247), Energetická hospodárnosť budov (skupina noriem EN ISO 52000), Systémy energetického a environmentálneho manažérstva (EN ISO 50001 a EN ISO 14001), Služby energetickej efektívnosti a súvisiace viaceré súvisiace prínosy (EN 15900), Zmluvy o energetickej efektívnosti (EN 17669) a Oceňovanie investícií súvisiacich s energiou (EN 17463).